

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu

Tarih: 19/08/2025

Sayfa: 1

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

MİLLÎ DAYANIŞMA, KARDEŞLİK

VE

DEMOKRASİ KOMİSYONU

4'üncü Toplantı

19 Ağustos 2025 Salı

Gündem:

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın Sunumu
- Türkiye Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri Derneğinin Dinlenilmesi
- Türkiye Gaziler ve Şehit Aileleri Vakfının Dinlenilmesi
- Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfının Dinlenilmesi
- Emniyet Teşkilatı Vazife Malulü ve Şehit Aileleri Vakfının Dinlenilmesi
- Türkiye Muharip Gaziler Derneğinin Dinlenilmesi
- Diyarbakır Annelerinin Dinlenilmesi

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu

Tarih: 19/08/2025

Sayfa: 2

MİLLÎ DAYANIŞMA, KARDEŞLİK VE DEMOKRASİ KOMİSYONU

19 Ağustos 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.17

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

----- 0 -----

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Sayın milletvekilleri, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonumuzun 4'üncü Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi, Komisyonumuzun çalışma esas ve usullerini, ayrıca bundan sonraki süreçte hangi konuların ele alınacağını, kimlerin davet edileceğini sizlerin de çok değerli katılımlarıyla ilk üç toplantıda belirlemiş olduk.

Bugün ilk dinleyeceğimiz grup, şehitlerimizin yakınları ve gazilerimizdir. Kendilerine ve Değerli Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımıza Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum. Böylece, çok anlamlı bir şekilde, sizlerin de ittifakla ortaya koyduğunuz görüş doğrultusunda, değerli şehit yakınlarını ve gazilerimizi dinleme fırsatını bulacağız.

Bildiğiniz gibi, Türkiye, örgütün kendisini feshetme kararından sonra tarihî bir döneme girdi ve Komisyonumuzun kurulmasıyla birlikte de çalışmalar Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yoğunlaştırıldı.

Değerli kardeşlerim, öncelikle şunu ifade etmek isterim ki eğer bugün bu noktaya geldiysek, eğer bugün Türkiye'de artık terörün hiç olmadığı bir Türkiye'den konuşabilir hâlde isek hiç şüphesiz bunu öncelikli olarak şehitlerimize borçluyuz. Her birisi büyük fedakârlıklarla canını bu vatan için, bu bayrak için, bu ülke için feda eden kahraman şehitlerimizi, her şeyden evvel rahmetle, şükranla, minnetle yâd ediyoruz; Allah onlardan razı olsun. Eğer, onların o kararlı duruşları ve bu mücadeleleri olmasaydı çok açık söylemek gerekir ki bugün bu toplantı olmayacak, bu Komisyon olmayacaktı, belki vatanda bu kadar özgür bir şekilde ülkemizin geleceğine ilişkin konuları ele almak ve konuşmak mümkün olmayacaktı. Bu açıdan şehitlerimizin her birisine minnet borçluyuz ama en az onlar kadar şehitlerimizin ailelerine de minnet borçlu olduğumuzu ifade etmek isterim. Bendeniz de burada bulunan her biriniz gibi çok

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

sayıda şehit cenazesine katılmış, şehit ailesiyle temas etmiş birisi olarak şunu iftiharla söyleyebilirim ki ne zaman, hangi şehit yakınımıza tabutunun başında "Başın sağ olsun!" dediysek, hepsinden sanki ortak bir motto gibi "Vatan sağ olsun!" cevabını aldık. Ailelerinin bu dirayeti olmasaydı, şehitlerimizin bu mübarek kanları vatanın bölünmezliği, ülkenin bütünlüğü için dökülmemiş olsaydı, bugün burada olmayacaktık. Ayrıca, o "Vatan sağ olsun!" sözü, aynı zamanda, nesilden nesile bir motto olarak aktarılan bir söz oldu, bir dua oldu; vatanımız bölünmedi, bölünmeyecektir ve kıyamete kadar bir, beraber bir şekilde kardeşçe bu ülkede hep beraber yaşayacağız. Ruhları şad olsun, makamları ali olsun, mekânları cennet olsun.

Yine, aynı şekilde, her birimiz hayatımız boyunca çok sayıda gazi kardeşimizle karşılaştık; kimisinin eli, kimisinin kolu, kimisinin vücudunda daha büyük yaraları olan ve bu yaralarıyla hayatlarının sonuna kadar yüzleşmek durumunda kalan gazilerimiz de her türlü takdirin, her türlü şükranın üzerinde büyük bir övgüye layıktır. Allah onlardan da razı olsun, sağlıklı uzun ömürler dilerim.

Bu milletin en önemli unsurlarından birisi de "Ölürsem şehit, kalırsam gaziyim!" diye mücadele alanlarına giden ve gazi olan kardeşlerimizdir, onlar da milletimize emanettir.

Ayrıca, şunu çok net söylemek isterim ki bu süreç bugüne kadar 4'üncü toplantısını yapıyor. Geldiğimiz bu sürecin hiçbir noktasında, en başından itibaren, herhangi bir şekilde bir pazarlık, bir al-ver olmamıştır ve olmayacaktır. Bunu, şehit ailelerimizin ve gazilerimizin huzurunda, onların şahsında bütün Türkiye'nin, 86 milyonun huzurunda bir kez daha söylüyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi hiçbir pazarlığın içerisinde olmadan, hiçbir pazarlığın konusu olmadan, bu sürecin bir an evvel bitirilmesi ve bu ülkede ezeli ve ebedi kardeşliğimizin yeniden tesis edilmesi için üzerine düşen sorumluluğu yerine getirecektir.

Bu anlamda, zor bir sürecin içerisinde olduğumuzu biliyorum. En önemli vazifelerimizden birisinin de toplumsal rızayı artırmak, toplumsal duyarlılığı geliştirmek ve özellikle bu kardeşlik sürecine toplumumuzun farklı kesimlerinin desteğinin artırılmasını temin etmektir. Bunun için Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütün siyasi partilerin, bir parti hariç, bütün siyasi partilerin katılımıyla bu geniş kapsamlı Komisyon oluşturulmuş ve şimdiye kadar da bütün

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

kararlarını ittifakla alarak yoluna devam etmektedir. Zor bir sürecin içerisindeyiz, gayretli bir çalışma döneminin içinde olmak zorundayız.

Burada bütün meselelerimizi konuşacağız. İlk oturumda nasıl yapacağımızı, ne yapacağımızı konuştuk; şimdi, kimleri dinleyeceğimizi tespit ettik. Bu süre içerisinde, bunu da tabii ilanihaye burada dinleyerek geçiremeyiz ama ilk olarak şehitlerimizin yakınları ve gazilerimizle başlıyoruz. Bu sürece katkı sunabilecek özellikle kurumsal yapıların tamamını burada mümkün olduğunca dinlemeye gayret edeceğiz ve sonunda da sürecin nasıl sağlıklı bir şekilde sonuçlandırılabileceğini hep birlikte Türkiye kamuoyuna göstereceğiz ve ümit ediyorum ki bu tarihî misyonumuzu en başarılı şekilde yerine getireceğiz.

Son olarak şunu söylemek isterim: Bu süreçte en çok dikkat etmemiz gereken hususlardan biri, Türkiye'de kıyamete kadar barış ve kardeşlik olsun isteyenler olduğu gibi, olmasın diye gayret edenlerin de varlığı aşikârdır. İçeride ve dışarıda bu sürecin başarısız olması için gayret sarf edenler, bu süreci zehirlemeye kalkanların olacağı biliniyor. Dolayısıyla, burada özellikle bizlerin saflarımızı sıkılaştırarak bu konuda hiçbir eksik ve gedik olmaksızın yolumuza başarıyla devam etmemiz gerekiyor.

Ben bir kere daha Sayın Bakanımıza, değerli şehit yakınlarımıza, gazilerimize, onların temsil ettiği derneklere hoş geldiniz, sefalar getirdiniz diyorum.

Müsaadenizle ilk sözü Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş'a bırakıyorum; kendisini dinleyeceğiz ve ardından da diğer derneklerimizi dinleyeceğiz.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkanım, kısa bir söz talebimiz vardı.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Değerli arkadaşlarım, bu şehit ailelerimizle ilgili oturumda herhangi bir şekilde soru-cevap kısmına girmeyeceğiz. Ama Sayın Murat Emir'in bir söz talebi var, bu söz talebini ikinci oturumun hemen başında karşılayacağız, onu ifade etmek isterim. Ancak bu konunun nezaketi gereği, bu toplantıda biz sadece misafirlerimizi dinleyeceğiz ve ondan sonra onlara teşekkür edeceğiz.

Sağ olun.

Buyurun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çok teşekkür ediyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu

Tarih: 19/08/2025

Sayfa: 5

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, sivil toplum kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, kıymetli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin hemen başında Sayın Meclis Başkanımız olmak üzere, tüm Komisyon üyelerimize davetleri için teşekkür ediyorum. Burada sizlerle birlikte olmaktan büyük bir onur duyuyorum.

Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonumuzun çalışmalarını ülkemizin geleceğine dair ortak bir iradenin tezahürü olarak görüyorum. Kadim medeniyetimiz ve köklü tarihimizde zor zamanlarda birbirimize kenetlenme geleneği vardır. Dayanışma ruhu ise bu toprakların insanların, milletimizin en güçlü mayasıdır. Millî Mücadele'de, 15 Temmuzda, depremlerde, afetlerde hep omuz omuza olduk, gönül gönüle olduk, kardeş olduk. Kardeşlik, bir duygu olmanın ötesinde bir sorumluluktur. Kardeşlik olmadan ne dayanışma kalıcı olabilir ne de demokrasi sağlam temeller üzerine oturabilir. Demokrasi, tüm bu değerlerin koruyucu çatısıdır. Demokrasi olmadan da dayanışma ve kardeşlik tehdit altındadır. İşte, bu Komisyonda bu ruhu kurumsal, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir zemine taşımanın iradesinin olduğuna inanıyorum. Terörsüz Türkiye, barışın ve güvenin hâkim olduğu, güçlü ve müreffeh bir Türkiye'yi inşa etme vizyonudur. Bu vizyon ise ancak ve ancak el birliğiyle dayanışma ve demokrasi temelli çalışmaların kararlılıkla sürdürülmesiyle mümkündür. Bu noktada üzerimize düşen sorumluluk, ortak hedefler doğrultusunda azimle çalışarak bu vizyona adım adım yaklaşmaktır. Bu süreç çok taraflı ve çok katmanlı bir stratejiyi gerekli kılmaktadır. Bu noktada Gazi Meclisimizin terörsüz Türkiye idealine ulaşma yolunda bir Komisyon kurarak bu hassas ve hayati konuda irade ortaya koymasını son derece kıymetli buluyorum.

Bugün Bakanlık olarak şehit yakınlarımız ve gazilerimiz adına da buradayız. Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği gibi "Türkiye'yi buraya şehitlerimiz taşıdı, gazilerimiz taşıdı, her birine minnettarız ve onların hatırasını asla çiğnetmeyeceğiz." Terörsüz Türkiye çalışmalarımızı şekillendirirken bu anlayışı temel alarak hareket ettiğimizi bir kez daha vurgulamak istiyorum. Burada paylaşacağımız her bilginin Komisyon çalışmalarına katkı sunacağına, terörsüz Türkiye sürecine katkı sunacağına inanıyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, biz 86 milyon vatandaşıma dokunan sosyal politikalar yürütüyoruz. Çocuklardan kadınlara, engellilerden yaşlılara, şehit

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

yakınlarından gazilerimize kadar tüm vatandaşlarımızın yanında olmaya gayret ediyoruz. Bugün sizlerle Bakanlığımızın şehit yakınları ve gaziler için yürüttüğü çalışmaları paylaşacağım. Şunu çok iyi biliyoruz ki milletimizin huzur ve güven dolu bir ülkede yaşamasını mümkün kılan şehitlerimizin fedakârlıkları ve gazilerimizin kahramanlıklarıdır. Bakanlık olarak milletimizin emaneti olan kardeşlerimizin ihtiyaçlarına cevap vermek için tüm imkânlarımızı seferber ediyoruz. Sadece sosyal hizmet faaliyetleri yürütmekle kalmıyoruz, aynı zamanda ülke genelinde yürütülmesini planlıyor, koordine ediyor ve her aşamasını titizlikle takip ediyoruz.

Ulusal politika ve stratejilerimizi belirlerken milletimizin ortak vicdanını ve değerlerini pusula ediniyoruz. Kamu kurumlarımızdan sivil toplum kuruluşlarına kadar herkesin yürüttüğü faaliyetlere dair ilke, usul ve standartları belirleyerek ortak bir hizmet anlayışını hâkim kılıyoruz.

Şehit ve gazi yakınlarımızın öncelikli istihdamını sağlamak, şehit ve gazi çocuklarımızın eğitimini her türlü imkânla desteklemek bizim için bir görev değil, onurlu bir vefa borcudur. Onların arasında iletişim ve dayanışmayı güçlendirecek adımlar atıyoruz. Gazilerimize tedavi ihtiyaçlarının karşılanması için ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan destek oluyoruz. Şüphesiz Bakanlık olarak şehit ve gazilerimize sunduğumuz haklar asla fedakârlıklarının karşılığı değildir. Biz, devletimizin imkânları çerçevesinde onlara destek olmaya, zorlukları kolay etmeye çalışıyoruz.

Şimdi, siz değerli Komisyon üyelerimizi bilgilendirmek amacıyla bu çalışmalarımızın detaylarını paylaşacağım.

Değerli milletvekilleri, her fırsatta şehit ailelerimizi ve gazilerimizi evlerinde ve iş yerlerinde ziyaret ediyoruz. İhtiyaç anında desteklerimizi vakit kaybetmeden sunuyoruz. Onlara sadece maddi değil, aynı zamanda manevi ve psikososyal açıdan da güç verecek çalışmalar yürütüyoruz. Bu amaçla sadece bu yıl 83.380 ziyaret olmak üzere, bugüne kadar 803.367 ziyaret gerçekleştirdik. Her ne kadar bir evlat acısını, eş acısını, baba acısını dindirmeye gücümüz yetmese de devlet olarak onların her daim yanlarında olmaya devam ediyoruz. Her buluşmamızda şehit ailelerimizin dimdik duruşlarına, vakur metanetlerine ve vatan sevgisiyle yoğrulmuş gönüllerine bir kez daha şahit oluyoruz.

Diğer yandan son yirmi üç yılda yaptığımız düzenlemelerle şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarımız için kamuda istihdam hakkını genişlettik. 2002 yılına

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

kadar yalnızca terörle mücadelede şehit olan güvenlik güçlerimizin yakınlarına ve gazilerimize istihdam hakkı tanınıyordu, 2012 yılında terörle mücadelede şehit olanların yakınlarına tanınan bu hakkı 2'ye çıkardık. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet teşkilatı mensubu güvenlik görevlilerinden hayatını kaybedenlerin yakınlarına 2, malul olanlara ise 1 istihdam hakkı sağladık. Bunun yanı sıra istihdam hakkı bulunmayan diğer kamu kurumlarındaki vazife malullerine de bir hak tanıdık. Ayrıca 2013 yılında terör eylemleri nedeniyle hayatını kaybeden veya engelli hâle gelen sivil vatandaşlar için de 1 istihdam imkânı sağladık. İlk atamanın yapıldığı 1996'dan 2002 yılına kadar 6.315 kişinin kamu kurumlarına ataması yapılmıştı, istihdam hakkından yararlanma imkânını genişletme çalışmalarımızla bu sayıyı bugün 51.317'ye çıkardık. Öte yandan terörle mücadelede yaralanan ancak ilgili mevzuatına göre malul sayılmayanların İŞKUR tarafından istihdama öncelikli olarak yönlendirilmesini sağlayan düzenlemeyi de hayata geçirdik.

2014 yılında şehit yakınları, gazi, gazi yakınları ve vazife malulleri ile yakınları için ücretsiz seyahat hakkını başlattık. Bugün şehir içi, şehirler arası kara, deniz ve demir yolu ulaşımından ücretsiz yararlanabiliyorlar. Bu yıl 6.925 olmak üzere toplam 248.731 kişiye ulaşımından ücretsiz yararlanmaları için seyahat kartlarını teslim ettik. Ayrıca geçtiğimiz yıl Türk Hava Yollarıyla yaptığımız iş birliğinin bir benzerini AnadoluJet, Ajet'le yaparak hava yolu ulaşımından yüzde 50 indirimli seyahat imkânı sunduk.

Ahde vefa şiarımızdır. Kahraman şehitlerimizin hatıralarını sonsuza dek yaşatmak için 2016 yılından bu yana isimlerini ebedileştiriyoruz. Bugüne kadar 3.171 kamu kurum ve kuruluş binaları ile okul, cadde, sokak gibi yerlere verdiğimiz isimlerle milletimizin hafızasında kahraman şehitlerimizin hatıralarını daima canlı tutuyoruz.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nda şehit düşen 498 kahramanımızın yakınları ile 37.069 gazimize kırk beş yılın ardından 2019 yılından bu yana Millî Mücadele madalyalarını tevcih ediyoruz, şu ana kadar 31.180 gazimiz madalyasına kavuştu.

Bu yıl görme engeli bulunan kahraman gazilerimizin yaşam kalitesini artırmak amacıyla teknolojiyle donatılmış akıllı baston sağlanmasına ilişkin protokol imzaladık, hâlihazırda 622 gazimiz bu imkândan talepleri doğrultusunda faydalanmakta.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Geçtiğimiz yıl şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarımızın ücretsiz seyahat haklarını daha kolay ve hızlı bir şekilde kullanabilmeleri için fiziksel kart taşıma zorunluluğunu ortadan kaldıran Şehit Gazi Dijital Kart mobil uygulamasını Türkiye genelinde hayata geçirdik. Uygulamayla, sadece seyahat imkânı sunan bir araç olmanın ötesinde, hak sahiplerinin sosyal haklarıyla ilgili her türlü bilgiye tek bir platformdan erişebilecekleri çok yönlü bir hizmet başlattık.

Sosyal tesislerimizle şehit yakınları, gaziler ve gazi yakınları sosyal anlamda desteklenmekte ve aralarındaki iletişim ve dayanışmanın güçlendirilmesine imkân sağlıyoruz. Ülkemizde bir ilk olan Bakanlığımıza bağlı şehit yakınları ve gazievini 2021 yılında faaliyete geçirdik. Ayrıca Millî Savunma Bakanlığımıza bağlı Gazi Uyumevinde de çeşitli sosyal imkânlar mevcuttur.

Değerli milletvekilleri, şehit yakınlarımız ve gazilerimiz, gazi yakınlarımız için yürütmekte olduğumuz bazı önemli faaliyetleri de kısaca paylaşmak istiyorum.

Vatan ve Kahramanlık Buluşmalarıyla evlatlarımızın şehit yakınlarımız ve gazilerimizle bir araya gelmelerini sağlıyoruz. 81 ilimizde düzenlediğimiz toplam 684 programda 70.252 eğitim çağındaki evladımızın 1.694 gazi ve şehit yakınımızla bir araya gelerek paylaşımda bulunmalarına katkı sunduk. Bu sayede gençlerimize tarih bilincini aşılıyarak geleceğe yön vermelerini amaçlıyoruz. Böylece gençlerimiz gazilerimizin kahramanlık hatıralarını, vatan millet sevgisini ve fedakârlıklarını ilk ağızdan duyma fırsatına kavuştular.

Temmuz ayında bir millet iki devlet şiarıyla aziz şehitlerimizin evlatlarını can Azerbaycan'daki kardeşleriyle buluşturduk. Millî Eğitim Bakanlığımızla ortaklaşa Maziden Atiye Ahlat Projesi'ni başlattık. Bu projeye lise öğrenimi devam eden 139 şehit ve gazi çocuğunu Ahlat'a götürdük. Ayrıca Gençlik ve Spor Bakanlığımızla iş birliğinde her yıl şehit ve gazilerimizin çocuklarıyla Sarıkamış anma etkinliklerine katılmaya devam ediyoruz.

Aziz şehitlerimizin ve kahraman gazilerimizin bizlere emaneti olan 15-17 yaş arası gençlerimizi vatan sevgisi ve tarih bilinci aşıladığımız gençlik kamplarında bir araya getiriyoruz. YKS, LGS sınavlarına giren çocuklar için rehberlik ve danışmanlık hizmeti veriyoruz. Bu kapsamda 2021 yılından bu yana 3.339 şehit ve gazi çocuğumuza 13.614 rehberlik ve danışmanlık hizmeti verdik. Şehit yakınları, gazi, gazi yakınları ve terör mağdurlarını Çanakkale'de ecdadımızın kahramanlık izlerini taşıyan mekânlarla buluşturuyoruz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

15 Temmuzda Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde 500 şehit yakını, gazi ve gazi yakınının katılımıyla Büyük Ailem Türkiye'm 15 Temmuz Paneli'ni düzenledik. Panelde, darbesiz ve terörsüz büyük Türkiye ve aile olmanın ve toplumsal dayanışmanın teröre karşı mücadelede önemi gibi temaları değerli panelistlerimizle ele aldık. Panel kapsamında şehitlerimizin kıymetli anne ve eşlerinin el emeği göz nuru eserlerinden oluşan sergiyi de ziyarete açtık. Sanata Teşvik, Sanatla Terapi ve Sanatla Yaşam Programı'yla şehit yakını ve gazi ailelerimize ücretsiz sanat eğitimleri sunuyoruz. Yılda 1 defa olmak üzere malzeme desteği sunarak ürünlerini e-platformlar ve vakıflar aracılığıyla gelire dönüştürmelerini destekliyoruz.

Tabii, önemli programlarda, Anneler, Babalar Günü'nde, özel günlerde bir araya geliyoruz, yanlarında oluyoruz. Bunun yanı sıra Gaziler Günü, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü, Kıbrıs Barış Harekâtı Yıl Dönümü gibi özel günleri anma programlarıyla taçlandırıyoruz. Böylece milletçe ortak hafızamızı ve dayanışma ruhumuzu dinç tutuyoruz. Şehit yakınları ve gazilere yönelik hizmet sunan personelimizin mesleki becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimler veriyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, bahsettiğim bu çalışmaların yanı sıra şehit yakını ve gazilerimizi ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda desteklemeye devam ediyoruz. 10 kategori altında sınıflandırdığımız bu 53 desteğe ilişkin sizleri kısaca bilgilendirmek istiyorum. Hakları paylaştığım bu bölümde, ekranda yeşil olarak görünen hakların AK PARTİ iktidarlarımız döneminde hayata geçirildiğine özellikle dikkat çekmek isterim.

Şehitlerimizin yakınlarına ve gazilerimize bağlanan düzenli aylıkla kesintisiz bir destek sunuyoruz. Terör mağduru sivil vatandaşlar için nakdî ödeme yapılmasını sağladık. Terör mağduru sivil vatandaşlardan hayatını kaybedenlerin yakınları ile engelli kalanlara sosyal güvencesine bakılmaksızın aylık bağladık. Şehit yakınları ile gazilerimizin aylık ve tazminatlarının hiçbir koşulda haczedilmemesini güvence altına aldık. Şehitlerimizin anne ve babalarına herhangi bir şart aranmaksızın aylık bağlanmasını sağladık. Şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin sahip oldukları konutlar için emlak vergisi muafiyeti getirdik. Ev sahibi olmak isteyenlere kolaylıkla erişebilecekleri faizsiz konut kredisi imkânı sağladık. Bir başkasının yardımı olmaksızın gereksinimlerini karşılayamayacak durumda malul olanların rehabilitasyon

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

merkezleri ile huzurevlerinden öncelikli ve ücretsiz şekilde faydalanmalarını temin ettik. Barınma ihtiyacının karşılanması amacıyla şehit yakınlarına ve gazilerimize kira desteği sunduk. Kamuda sıra tahsisli konutlarda şehit yakınları ve gazilerimize ek puan vererek yerleşim önceliği sağladık. TOKİ'nin sosyal konut projelerinde şehitlerimizin yakınları ve gazilerimiz için başvuru önceliği ve özel kontenjan hakkı sunduk.

Şehit ve gazilerimizin emanetleri kıymetli evlatlarımızın geleceğe güvenle yürümeleri için her türlü imkânı seferber ediyoruz. KYK burs önceliğiyle yükseköğrenimlerde maddi güvence sağlayarak eğitim yolculuklarını kesintisiz sürdürmelerine imkân sağladık. Özel öğretim kurumlarından ücretsiz eğitim imkânını 2024 yılında daha da genişlettik ve ek hizmetlere hiçbir ücret ödemedi erişimlerini temin ettik. Ayrıca yüzde 3 olan kontenjanı yüzde 10'a kadar arttırdık. Yükseköğrenim katkı payı ve öğrenim ücreti muafiyetiyle aile bütçelerine destek olduk. KYK yurt önceliği sağlanması ve ücret alınmaması uygulamasıyla barınma masraflarını tamamen kaldırdık. Ayrıca 2023 yılında YÖK'le iş birliğinde şehit eş ve çocukları ile gazi eş ve çocuklarına vakıf üniversitelerinde ek kontenjan imkânı sağladık. 2025 yılında ise yüksek lisans için ayrılan yüzde 3 ek kontenjanı yüzde 10'a kadar çıkardık.

Şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin hayatın her alanında maddi yüklerini hafifletmek için pek çok düzenlemeyi hayata geçirdik. Emekli ikramiyesi, ek tazminat uygulaması ve bayram ikramiyesiyle maddi desteklerimizi güçlendirdik. Engel oranlarını esas alarak ücretlerinden kesilen gelir vergisinde indirim uyguladık. Faizsiz konut kredisi kapsamında tapu işlemlerinde harç muafiyeti ile ev sahibi olma süreçlerinde mali yükleri tamamen ortadan kaldırdık. 2013 yılında elektrikte yüzde 40 ve suda yüzde 50 indirim hakkından yararlanmalarını sağlamıştık. Bu yıl haziran ayında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı iş birliğinde doğal gaz ücretlerinde yüzde 50 indirim uygulamasını başlattık.

Şehit yakınlarımız ve gazilerimizin sağlık hizmetlerinden en hızlı ve en kapsamlı şekilde yararlanabilmeleri için önemli adımlar attık. Ortez, protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçlerin herhangi bir kısıtlama getirmeksizin SGK tarafından karşılanmasını sağladık. Sağlık hizmetlerinden katılım payı muafiyetiyle muayene, tetkik ve tedavi süreçlerinde hiçbir ek ücret ödemedi sağlık hizmeti almalarını temin ettik; bu imkânı hem devlet hem de özel hastanelerde kullanabilmesini mümkün kıldık. Poliklinik hizmetlerinde öncelik

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

sırası uygulamasıyla hastane hizmetlerinden beklemeden yararlanabilmelerinin önünü açtık. Bu yıl da Sağlık Bakanlığıyla birlikte yürüttüğümüz çalışmayla Merkezî Hekim Randevu Sistemi'nde öncelikli randevu almalarını mümkün hâle getirdik.

Sosyal haklar kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarının sosyal tesislerinden indirimli ücret veya ücretsiz şekilde faydalanmalarını temin ettik. Devlet tiyatrolarından ücretsiz yararlanmayla kültür ve sanat etkinliklerine ücretsiz erişim sağladık. Müze ve ören yerlerine ücretsiz giriş hakkıyla kültürel ve tarihî mirasımızdan diledikleri gibi yararlanabilmelerine olanak tanıdık. Yersiz ödemelerden kaynaklı borçların silinmesi sayesinde geçmişte oluşan ve geri talep edilen borçları iptal ederek mali yüklerini kaldırdık. Malul gazilerimize maluliyetlerinden sonraki yirmi yıl sigortalılık ve 5000 prim günü ödeme süresinde ikinci emeklilik hakkı sağladık.

Şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin yaşamlarının her döneminde maddi ve manevi olarak desteklenmeleri için kapsamlı yardım mekanizmaları oluşturduk. Ek ödeme uygulamasıyla aylık gelirlerine ilave katkı sunarak yaşam standartlarını yükselttik. Eğitim, öğretim yardımıyla çocuklarının eğitim masraflarını karşılayarak geleceğe güvenle hazırlanmalarına imkân sağladık. Bakıma ihtiyaç duyan gazilerimize aylıklarıyla birlikte 2 net asgari ücret tutarında bakım ücreti ödenmesini sağladık. Memur ve işçi sendikaları tarafından yardım yapılabilmesi düzenlemesiyle sendikaların şehit yakınlarına ve gazilerimize doğrudan mali destek sunabilmelerinin önünü açtık.

Ayrıca, 2018 yılından bu yana vefat veya yaralanma bilgisi alınır alınmaz herhangi bir başvuruya gerek kalmaksızın ve hiçbir şart aranmadan acil ve temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından ailelere yardım yapılabilmesinin önünü açtık. Şehit yakını ve gazilerimize bağlanan aylıkların çalışmaya devam ediyormuş gibi kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi uygulayarak yükselmesini sağladık.

18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü ile 19 Eylül Gaziler Günü'nde idari izin hakkı tanıdık.

Askerlik hizmeti sırasında şehit olan erbaş ve erler ile terörle mücadelede şehit olan kamu görevlilerinin kardeş ve çocuklarına askerlik muafiyeti sağladık.

Değerli milletvekilleri, detaylarını paylaştığım bu hakları şehit yakınlarımız ve gazilerimize bir vefa borcu olarak görüyoruz. Devletimizin

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

İmkânları çerçevesinde bu çalışmalarımızı sürdürerek şehit yakınları ve gazilerimizin yanlarında olmaya devam edeceğiz. Bu anlamda şehitlerimizin ve gazilerimizin statülerine ilişkin kapsamlı bir mevzuat altyapısına sahibiz. Mevcut durumda terör, asayiş ve güvenlik görevlileri, harp malullüğü, TSK personeli, 15 Temmuz, sivil kamu görevlileri, terörden zarar gören siviller ve muharip gazilere ilişkin ayrı ayrı mevzuat düzenlemeleri bulunuyor. Şehit yakınlarımız ve gazilerimizi doğrudan ilgilendiren bu mevzuatın gözden geçirilmesine ilişkin olarak bir yılı aşkındır TBMM çatısı altında çalışmalar yürütüyoruz. Millî Savunma Komisyonu Başkanımız Sayın Hulusi Akar'ın başkanlığında yürütülen bu çalışmaya ilgili bakanlıklarımız ve ilgili kurumlarımızla birlikte katılarak şehitlik ve gazilikle ilgili hakları güçlendirecek düzenlemeler hazırlıyoruz. Bu kapsamda, şehit yakınları ve gazilerimizden gelen taleplerin titizlikle değerlendirilmesi, mevcut hakların uygulanmasında karşılaşılan sorunlara kalıcı çözümler üretilmesi, ekonomik ve sosyal haklarının iyileştirilmesi, genişletilmesi konularını ele alıyoruz. Yürüttüğümüz bu çalışmaların Terörsüz Türkiye vizyonu ve bu Komisyonun çalışmalarıyla tam uyum içinde ilerlemesini sağlamayı hedefliyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, Bakanlık olarak "terörsüz Türkiye" vizyonunun şehit yakınlarımız ve gazilerimizle paylaşılması noktasında önemli çalışmalar başlattık. Zira, sürecin en başından beri vurguladığımız gibi, aziz şehitlerimizin aileleri ve kahraman gazilerimiz bu sürecin bizzat mimarlarıdır. İnşası için yola çıktığımız birlik ve güven ortamı yine onların omzunda yükselecektir. Şehit yakınları ve gazilerimizin görüşleri, önerileri ve hassasiyetleri süreç boyunca yol gösterici olmuştur ve olmaya da devam edecektir.

Şehit yakınları ve gazilerimizin "terörsüz Türkiye" idealinin güçlü bir paydaşı olmalarını sağlamak için çalışmalarımızı hızlandırıyoruz. Bu kapsamda, önümüzdeki hafta Ahlat'ta Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrif edeceği bir Terörsüz Türkiye Büyük Millet Buluşması gerçekleştireceğiz. Sayın Cumhurbaşkanımızın şehit yakınları ve gazileriyle bir araya geleceği bu buluşmaları önümüzdeki dönemde de sürdüreceğiz.

Öte yandan, psikososyal destek programları, eğitim ve farkındalık kampanyaları, toplum temelli dayanışma etkinlikleri, kültürel ve sanatsal etkinlikler, kadın odaklı etkinlikler, çocuk ve genç odaklı etkinlikler kategorilerinde de ilave çalışmalarımıza devam ediyoruz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Bu kapsamda, yürütmekte olduğumuz çalışmalardan birkaç örneği de sizlerle paylaşmak istiyorum: Terörsüz Türkiye Buluşmaları ve Terörsüz Türkiye Kardeşlik Sofrası kapsamında sivil toplum kuruluşlarıyla bir araya gelerek şehitlerimizin yakınları ve gazilerimizle istişarelerde bulunuyoruz. Bu çalışmayı Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerimizde başlattık, yaygınlaştırıyoruz. Muş, Bingöl, Karabük, Hakkâri, Bartın ve Ankara'da şehit yakınları ve gazilerimizle birlikte görüşerek süreçle ilgili taleplerini, önerilerini ve beklentilerini doğrudan dinledik, dinlemeye de devam ediyoruz. Bölgesel buluşmalar ve sivil toplum kuruluşlarıyla istişare toplantılarıyla hem ortak akılı hem de toplumsal dayanışmayı daha da güçlendiriyoruz. Özellikle sivil toplum kuruluşlarımızı "terörsüz Türkiye" sürecine ortak ediyor, birlikteliğimizi büyütecek çalışmaları beraberce hayata geçiriyoruz. Şehitlerimizin emanetleri, gazilerimiz ve terör mağduru vatandaşlarımıza devletimizin sıcak yüzünü ve terörle mücadeledeki sarsılmaz kararlılığını göstermek üzere İçişleri Bakanlığımız iş birliğinde Şırnak'tan Ankara'ya Huzur ve Kardeşlik Köprüsü Projesi'ni başlattık.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, sivil toplum kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; bugün "terörsüz Türkiye" yolunda tarihî bir eşikteyiz, bugün bu hedef doğrultusunda çocuklarımız için yepyeni bir sayfa açıyoruz çünkü biz bir daha anneler, babalar evlat acısı yaşamamasını istiyoruz, hiçbir evlat babasız büyümesin, hiçbir eş acıyla sınanmasın istiyoruz. Şunu çok iyi biliyoruz ki bir ülkenin en büyük hazinesi çocuklarının gülüşü ve annelerinin huzurudur. İşte bu nedenle terörsüz Türkiye sevgiyle, barışla, kardeşlikle yoğrulmuş bir gelecek projesidir. Şu hakikati de bir kez daha hatırlatmak isteriz ki şehitlik ve gazilik mertebesi, devletin manevi varlığının en yüce nişanelerinden biridir, milletimizin gönlünde daima müstesna bir yere sahiptirler. Şehitlerimizin ruhu ancak milletin huzur içinde yaşadığı bir gelecekte şad olur. Gazilerimizin mücadelesi ancak gelecek nesillerin güven içinde büyüdüğü bir Türkiye'yle taçlanır. Komisyonumuzun çalışmaları işte bu yüksek sorumluluğun somut adımlarıdır. Burada alınan her karar, yapılan her değerlendirme milletimizin birlik ve beraberliğini güçlendiren, kardeşlik bağlarımızı pekiştiren bir anlam taşımaktadır. Yürüttüğümüz çalışmalar, sadece bugünün değil yarınların da güvenli, huzurlu ve adil bir Türkiye'sini inşa etmenin temel taşlarıdır. Komisyon çalışmalarının "Türkiye Yüzyılı" hedeflerimizin milletimizin iradesiyle hayata geçmesine büyük katkı sağlayacağına yürekten

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

inanıyorum.

Bu duygularla sözlerime son verirken Komisyon çalışmalarının hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum. Davetiniz için bir kez daha teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle, tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, gazilerimize milletimiz adına minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Şimdi, Türkiye Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri Derneği Başkanı Sayın Mustafa Işık'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Işık.

Süreniz yirmi dakika.

TÜRKİYE HARP MALULÜ GAZİLER, ŞEHİT DUL VE YETİMLERİ DERNEĞİ GENEL BAŞKANI MUSTAFA IŞIK - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Meclis Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulmuş, Diyab Ağa'nın nefes alıp kurtuluşa destek verdiği, kardeşliğin mayalandığı Gazi Meclisimizde yüce Türk milletinin önünde sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri Derneği 1915 yılında kurulmuş, 2847 sayılı Kanun'la bu ismi almış, ülke genelinde 54 şube ve 57 temsilciliği bulunan, tamamı şehit aileleri ve gazilerden oluşan, 30 binin üzerinde üyeye sahip, kamu yararına çalışan en eski ve köklü bir dernektir. Bugün burada sadece derneğimizin Genel Başkanı, terörle mücadele gazisi Mustafa Işık olarak değil her gece bir fotoğrafın altında sabahlayan bir şehit babasının, "Düşmanı sevindirmeyeceğim, söz verdim evladıma, ağlamayacağım; vatan sağ olsun." diyen şehit annesinin, eşini asker selamıyla son yolculuğuna uğurlamış şehit eşinin; çocukluğu bir mezarın başında mermeri silmekle geçen "Annem üzülmesin." diye yorgan altında gizli gizli ağlayan, umutları yarım bırakılmış şehit çocuklarının; şehidin son nefesinde ona kelime-i şehadet getiren, şehitlerimizin yaşayan şahitleri kahraman gazilerimizin sesi olarak buradayım.

Bu süreç geçtiğimiz yasama dönemiyle başlayıp siyasi liderlerin en üst perdeden hiç beklenmedik şekilde açıklamalarıyla ivme kazanmıştır. Şahsım ve tüm şube başkanlarımızla süreci yakından takip ederek bekleyelim, görelim; devlet ile şehit ailelerimiz ve gazilerimiz karşı karşıya gelmesin, kaos ortamı

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

olmasın, daha sert eylemlere yönelmesin diye büyük çaba gösterdik. Sürece destek veren siyasi partilerin önüne şehit tabutları bırakmak isteyen şehit aileleri, madalyalarını ve protezlerini iade etmek isteyen gaziler vardı. Bu çabayı göstermeseydik çok daha farklı eylemler olacaktı; onları sakinleştirmeye, ortamı ılımlı hâle getirmeye çalıştık. Hemen akabinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Samsun'da "Şehit ailelerimiz ve gazilerimiz içini ferah tutsunlar; onları üzecek, incitecek hiçbir şeyi yapmadık, yapmayacağız." demesi yüreklere su serpmiş bizler tarafından da teminat olarak görülmüştür. Emin olabilirsiniz ki bu zamana kadar hem şehit ailelerimizden ve gazilerimizden hem de vatandaşlarımızdan sustuğum, durduğum ve "Süreci bir görelim." diyerek sağduyu çağrısı yaptığım için en büyük eleştiriler, en ağır sözler ve hakaretler bana yapıldı. Aylardır süren tartışmalar boyunca vakur duruşumuzu bozmadan, devletimize ve Sayın Cumhurbaşkanımıza güvenerek sürecin olgunlaşmasını bekledik. Konunun doğrudan tarafı şehit yakını ve gaziler olarak geçen hafta Ankara'da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımızın öncülüğünde bir araya geldik, devlet büyüklerimiz ve siyasi partilerin temsilcileriyle görüştük, süreci kendilerinden dinleme fırsatı bulduk; süreçle ilgili şehit ailelerimiz ve gazilerimizin endişelerini, kırmızı çizgilerini dile getirdik.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; aynı coğrafyada aralarında etnik köken, mezhep ve meşrep ayrımı yapılmaksızın kardeşçe ve huzur içinde yaşayan tüm vatan evlatlarına "Türk milleti" diyoruz. Bizler bin yıldır yan yana, omuz omuza yaşadık. Bu milletin kardeşliğini hiçbir terör örgütü ve dış mihrak bozamayacaktır. Bugün hepimizin yüreğinde tek bir ideal var, o da terörsüz Türkiye. Burada en büyük hatayı kullanılan dilde gördük, yanlış kavramlar toplumumuzun zihninde kırılmalar yaratıyor. Oysa bu mücadele hiçbir zaman etnik gruplar arasında değil devletimiz ile eli kanlı bir terör örgütü arasındaydı. Zaten Kürt kökenli vatandaşlarımız da terör karşısında devletimizin yanında durmaktadır. İşte bu nedenle bizler, şehitlerimizi toprağa verdiğimiz en acılı günümüzde bile "Şehitler ölmez, vatan bölünmez." "Türk, Kürt kardeşdir, ayrım yapan kalleştir." diye haykırarak kardeşlik vurgusunu yapan bir milletiz. Teröristbaşının bu kardeşliğin farkına varması ve örgütüne silah bıraktırması bu minvalde önemlidir ama şunu da ifade edelim ki bir teröristbaşını Kürtlerin tek temsilcisi gibi göstermek bu kardeşliğe zarar vermektedir. Devletimizin büyük bir kararlılık ve azimle sürdürdüğü terörle mücadele sonucunda terör örgütü PKK

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

silah bırakmak zorunda kalmış ve kaybetmiştir. Ancak terör örgütü PKK çatı bir örgüt olmasına rağmen uzantıları silah bırakmadığı ve terörist faaliyetlerini sürdürdüğü sürece sadece PKK'nın silah bırakmasının bir anlamı olmayacağını özellikle vurguluyoruz. Başta Orta Doğu olmak üzere dünyada yaşanan gelişmeleri ve kapımıza dayanan tehditleri de dikkate alarak ülkemizin terör prangasından tamamen kurtulması, enerjisini savunma, eğitim ve vatandaşlarımızın refahına yöneltmesi gerektiğinin de farkındayız. Millî birlik ve beraberliğe dayalı, adalet ve samimiyet temelinde her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulan bir dönemde olduğumuzun da şehit aileleri ve gaziler olarak bilincindeyiz. Bu yolda şehit aileleri ve gaziler her türlü fedakârlığı yapmaya hazırdır. Ancak siyasi hesaplar millî çıkarların önüne geçmemeli, hesabi değil hasbi bir anlayış gösterilerek iç cephe güçlendirilmelidir.

Sayın Başkanım ve değerli komisyon üyeleri; telefonun başında, eli yüreğinde "Acaba evladımdan, eşimden yürek yakan bir haber gelecek mi?" diye bekleyişlerin son bulmasını en çok bizler istiyoruz.

Sayın Başkanım ve değerli milletvekilleri; lütfen, şimdi size anlatacağımı daha dikkatli dinlemenizi istirham ediyorum.

Buraya gelmeden, 90'lı yılların başında vatani görevini yaptığı sırada, Diyarbakır kırsalında EYP patlaması sonucunda iki gözünü, bir ayağını ve bir elinin parmaklarını kaybetmiş Konyalı gazimiz Ali'yi aradım. Ali, iki gözünü kaybettikten sonra o dönem, kendisinden sonra gelen bir Mehmetçik şehidimizin gözü Ali'ye nakledildi. Ali kornea naklinden sonra tam yedi yıl hiç görmedi, yedi yıl sonunda da yüzde 45 oranında şehidimizin gözüyle görmeye başladı. Bence terörsüz Türkiye konusunda görüşü ilk sorulacak kişi de Ali'ydi. Elini ayağını kaybetmiş bir gazi olarak hayat mücadelesine devam ediyor hem de şehidimizin bir gözüyle görüyordu. Ben sordum kendisine: "Ali nasıl bakıyorsun 'terörsüz Türkiye' sürecine, ne düşünüyorsun?" diye. "Başkanım, ben iki gözümü verdim, bir ayağımı verdim, bir elimin parmaklarını verdim bu ülkeye sırf terör bitsin diye. Canımı isteseler yine veririm bu vatana Gazi Ali olarak, hiç önemli değil ancak ben öbür dünyada o, gözüyle gördüğüm şehidimize nasıl cevap vereceğim?" dedi. "Bir söz söylemeye korktun mu demez mi?" diye de bana sordu. Benim bile cevap veremeyeceğim bu konuda sizler bir karar alırken eliniz, yüreğiniz titresin, Gazi Ali'yi unutmasın. Bizler ölümden, kolumuzun ya da bacağımızın kopmasından, kaybettiğimiz gözümüzle sevdiklerimizin yüzünü

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

görememekten, sağır olan kulağımızın ezanı ya da çocuğumuzun sesini duymamasından korkmuyoruz; korkumuz sadece teröristlerin cezasız kalmasıdır. Eğer sürecin sonunda teröristler cezasız kalırsa bu ülke için canını vermeye hazır insanlar "Ben neden fedakârlık yapayım?" demez mi?

Şehit aileleri ve gaziler bu sürecin sonuçlarıyla ilgili derin kaygılar taşıyor. Bu konuda bana ilettikleri düşünceleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kamuoyunda sıkça bahsedilen eşit yurttaşlık, ana dilde eğitim adı altında masummuş gibi gösterilen talepleri Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne yönelik bir tehdit olarak görüyoruz. Şehit aileleri nihai fedakârlığı yaptı; evlatlarını, eşlerini, babalarını ömürlerinin ilkbaharında kaybetti. Suç işleyen, kurşun sıkan, bomba atan kimse; askerini, polisini, öğretmenini, korucusunu, vatandaşını katleden cezasını çekmelidir. Teröristbaşı Öcalan'ın serbest bırakılmasını ve teröre bulaşan kişilere, Covid-19, yaşlılık veya kalıcı hastalık gibi nedenlerle kısmi af veya genel affın gündeme gelmesini asla kabul etmiyoruz. Son günlerde bazı örgüt mensuplarının salıverildiğinin sosyal mecralarda paylaşıldığı da görülmektedir. Hukuk danışmanlarımız ve avukatlarımız tarafından tek tek bu olaylar araştırılmaktadır. Aksine bir durum tespit edildiğinde, gerçekleri şehit ailelerimize ve gazilerimize anlatacağımızı buradan da ilan ediyoruz.

Bu Komisyonda Anayasa'yla ilgili bir değişiklik teklifi yapılmayacağı siyasi partilerin ortak mutabakatının olması memnuniyet verici olmakla birlikte, Terörle Mücadele Yasası'nda da bir değişiklik yapılmamasını istiyoruz.

Şehit aileleri ve gazilerin hassasiyetleri göz önünde bulundurularak onurları her ortamda en üst seviyede korunmalıdır. Siyasiler tarafından, güvenlik güçlerini rencide eden tahrik edici eylem ve açıklamalar yapılmamalıdır. Devletimize olan güvenimizden, aldığımız devlet terbiyesinden vakur duruşumuzu bugüne kadar bozmadık. Zafer nidalarıyla yapılan kutlamalara, başta teröristbaşının ve diğerlerinin fotoğraflarının sokakta dolaşmasına, sözde paçavra bayraklarına ve her türlü yapacakları tahriklere müsaade edilmemeli, devleti ve milletiyle bütünleşmiş şehit yakınları ve gazilerin sabrı daha fazla zorlanmamalıdır.

Geçtiğimiz cuma günü PKK'nın Eruh ve Şemdinli'de başlattığı ilk eylemlerine yönelik Mardin Dargeçit'te havai fişek gösterili kutlama yapması gibi güven sarsan ve sonuçta telafisi zor olacak olaylara izin verilmemelidir. Önceki

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

açılım sürecinde Habur'da yaşananları asla göz ardı etmeyelim ve bunlardan ders çıkaralım. Ayrıca, Millî, Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunda şehit aileleri ve gazilerin temsilcisi olarak sadece bir gün değil tüm Komisyon görüşmelerinde yer almak ve özellikle Komisyonun karar sürecinde burada olmak istiyoruz. Sayın Başkanım, bu konuyu sizlere yazılı olarak da ilettik.

Sayın Başkanım ve Değerli Komisyon üyeleri; şehit anne, baba, eş, çocukları ile gazilerin ve terörle mücadelede yaralanıp malul sayılmayanların özlük hakları en üst seviyede iyileştirilmeli. 2018 yılından beri dernek olarak verdiğimiz mücadele sonrasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Savunma Komisyonu ile yaptığımız, bitirme aşamasına getirilen çalışmalarımız hiçbir siyasi amaç gütmeyen, oy birliğiyle şehit ailelerimize ve gazilerimize vefa borcunu ödemek adına ivedilikle yasalaşmalıdır. Ancak şehit aileleri ve gazilerimizin özlük haklarıyla ilgili yapılacak yasal düzenlemelerin şehidin ve gazinin kanı üzerinden bir pazarlık söz konusuymuş gibi algı oluşturulmasına izin verilmemeli, herhangi bir tavize de örtü yapılmamalıdır.

Terörün bitmesiyle şehit ailelerinin talep ve beklentileri için "Kaynak sorunu kalmadı." anlamına gelecek açıklamalar da rencide bulunuyor. Sizlere burada belki de ilk defa duyacağınız ve "Gazi Meclisimizin açıldığında yapması gereken ilk çalışma bu olmalı." diyeceğiniz acı bir gerçeği de ifade etmek istiyorum. Hiçbir kanun ve mevzuatımızda şehit ve gazinin tanımı yoktur. Şehitlik ve gazilik milletin gönlünde yer etmiş ancak hukuk sisteminde bir tanım bulamamıştır hatta sosyal güvenlik mevzuatında şehitlerimiz için ne yazık ki "hayatını kaybedenler" ifadesi geçmektedir. Bakara suresinin 154'üncü ayetini okuyarak konuyu sizlerin vicdanına sunuyorum: "Allah yolunda öldürülenler için 'ölüler' demeyin, onlar diridirler fakat siz bilemezsiniz."

Sayın Başkanım ve değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın bizlere gönderdiği mektupta yer alan "Bu sürecin hiçbir noktasında pazarlığa, müzakereye, tavize, gizli ve süfli görüşmelere yer verilmemiştir, bundan sonra da verilmeyecektir. Şehitlerimizin aziz ruhlarını muazzap edecek, şehit ailelerimizi ve gazilerimizi incitecek hiçbir adım atılmamıştır ve atılmayacaktır." ifadesini devletimizin şehit yakınlarına ve gazilere teminatı olarak kabul ettik. Yapmış olduğumuz görüşmelerde "Teröristbaşı Öcalan asla yerinden kımıldamayacak, terör eylemine katılanlar cezasız kalmayacak, sokaklarda

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

ellerini kollarını sallayarak dolaşamayacaktır." sözü verilmesi üzerine şehit ailelerimizin ve gazilerimizin ortak arzusunun "terörden arındırılmış terörsüz Türkiye" olduğunu kamuoyuna açıkladık, burada da ikrar ediyoruz.

Sayın Başkanım ve Değerli Komisyon üyeleri; terörsüz Türkiye'ye destek açıklamamızdan sonra sizlerin huzuruna tarafıma yapılan yorumları da bırakıyorum. Biz ne kadar anlatsak da Sayın Cumhurbaşkanımız mektup da gönderse siyasiler televizyonda açıklama da yapsa "terörsüz Türkiye" hedefi ilk ağızdan anlatılmadan şehit aileleri ve gazilerimiz rahatlamayacaktır. Bunu anlatmak için İçişleri Bakanımızın desteğiyle 7 bölgede sizlerin, bakanlarımızın, istihbarat yetkililerimizin şehit ve gazi ailelerimizle bir araya geleceği bir proje hazırladık. Bunu 7 bölge değil gerekirse tüm illerimizde yapacağız. Bizim tek isteğimiz, bu işi devletin birliği, ülkenin bölünmez bütünlüğü ile Atatürk ilkeleri doğrultusunda hep birlikte adaletle, kararlılıkla ve tavizsiz bir şekilde başarmak. Öyle bir başaralım ki sokakta oynayan çocuklardan tutun da dağlarda nöbet tutan Mehmetçik'e kadar kimsenin zihninde soru işareti kalmasın.

Sonuç olarak, terörün bitmesini en çok biz şehit aileleri ve gaziler istiyoruz. Bizlere verilen sözler ışığında terörden tamamen arındırılmış terörsüz Türkiye'yi destekliyoruz ve sürecin en yakın takipçisiyiz. İnaniyoruz ki yıllardır akan kan duracak, acı ve gözyaşı son bulacaktır. Unutulmamalıdır ki bu topraklar uğruna canını ve kanını feda edenler gerçek vatanseverler ve milliyetçilerdir; vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır. Sizlerin ve yüce Türk milletinin huzurunda, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları ile toprağı kanıyla vatanlaştırmak üzere verilen terörle mücadelede fedayıcı eyleyen aziz şehitlerimizi ve ebediyete irtihal etmiş gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyor, şehitlerin yaşayan şahitleri gazilerimize sağlık ve esenlikler diliyorum.

Gazi Meclisimizi ve burada konuşmamıza imkân tanıyan Sayın Meclis Başkanımız ile Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Sunumunuz dolayısıyla çok teşekkür ediyorum Mustafa Işık Bey.

Buradaki bütün görüşleriniz Komisyonun zabıtlarına geçmiştir. Bir kere daha teyiden söylüyorum ki bu Komisyon da hiçbir aşamada şehitlerimizin ruhunu muazzep edecek, gazilerimizi hayal kırıklığına uğratacak hiçbir adımı atmayacaktır; bundan emin ve müsterih olmanızı istirham ederim.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Şimdi, ikinci söz sırası Türkiye Gaziler ve Şehit Aileleri Vakfı Başkanı Sayın Lokman Aylar'a aittir.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

TÜRKİYE GAZİLER VE ŞEHİT AİLELERİ VAKFI BAŞKANI LOKMAN AYLAR
- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Kıymetli Komisyon üyeleri; Türkiye Gaziler ve Şehit Aileleri Vakfı 1994'te kurulmuş, 1999'da kamu yararı almış, 55 ilde örgütlenmiş ve bünyesinde tüzük gereği asker, polis, sivil, korucu tüm gazi ve şehit yakınlarımızı temsil eden bir STK'dir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün, burada, Gazi Meclisimizde şehit aileleri ve gazilerimizi temsil etmenin onurunu yaşıyorum. Aynı zamanda, omuzlarımda ağır bir sorumluluk var çünkü huzurunuzda yalnızca bir vakfın Başkanı sıfatıyla değil bu topraklar için çok büyük fedakârlık yapmış şehitlerimizin ailelerini, gazilerimizi temsilen konuşuyorum; onların yüreklerinde taşıdığı acının ve aziz vatanımız için canını seve seve feda etmelerinin gururunun sesi olarak huzurlarınızda bulunuyorum. Şehitlerimizin emanetlerinin gözyaşlarında, şehit babalarının hüznüyle ama gururla attıkları adımlarda, evlatsız kalan eşlerin buğulu bakışlarında, yetim kalmış çocukların mahzun hâllerinde aziz milletimiz için en kıymetli gerçekliği görüyoruz: Terörsüz Türkiye hayali. Bugün burada konuştuğumuz terörsüz Türkiye hayali aslında içerisinde yaşadığımız, "vatan" dediğimiz topraklara ait herkesin kalbinde yaşadığı, taşıdığı derin bir özlemdir çünkü biliyoruz ki terör yalnızca insanlarımızın canına kastetmedi, köylerimizi, şehirlerimizi, ocaklarımızı hedef almadı; aynı zamanda umutlarımıza, birlik ve beraberliğimize, kardeşliğimize de kastetti. Bizi biz yapan değerleri, en başta da birbirimize olan güveni yok etmek istedi ama başaramadı çünkü bu milletin her bir ferdi için vatan sevgisi hiçbir karanlık saldırı karşısında diz çökmez, çünkü biz "Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır/ Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır." diyen bir inancın çocuklarıyız.

Şehit ailelerimizin ve gazilerimizin çilesi... Değerli milletvekilleri, bugün bu Mecliste konuşurken, 11 Ağustos 2017'de Maçka'da şehit edilen 15 yaşındaki Eren Bülbül'ün annesinin söylediği şu sözleri sizinle paylaşmak istiyorum: "Benim oğlum bir daha gelmeyecek ama başka anneler ağlamasın." diyen şehit annemizin yüreğinden dökülen bu sözler, işte bu cümle, terörle mücadelenin ve terörsüz Türkiye'nin ne anlama geldiğini özetlemektedir. Biz şehit yakınları ve

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

gaziler olarak vatanımızı sevmenin bedelini en ağır şekilde ödedik. Evladını kaybetmiş bir annenin acısı hiçbir kelimeyle tarif edilemez ama o anne yine de devletine, milletine sırt çevirmiyor; aksine, dua ediyor, dua ederken de gözyaşlarıyla bir milletin umutlarını yeşertiyor.

Gazilerimiz ise bu toprakların yaşayan abideleridir; kimi ayağını kaybetmiş, kimi gözünü, kimi kolunu; hepsi geleceğini bu vatan için feda etmiş ama hiçbirisi yüreğindeki vatan sevgisini kaybetmemiştir. Gazilerimizin gururlu duruşu, milletimizin terör karşısındaki dimdik iradesinin sembolüdür.

Birlik olmadan terör bitmez. Şunu açık yüreklilikle ifade etmeliyim: Terörle mücadele yalnızca askerimizin ve polisimizin meselesi değildir, terörle mücadele 85 milyon insanımızın ortak davası olmalıdır çünkü terör sadece birimizi yahut bir kaçımızı değil doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine tüm Türkiye'yi hedef almaktadır. Terör yalnızca dağlarda, sınır ötesinde değil aynı zamanda şehirlerimizde, sosyal medyada, okullarda, hatta zihinlerimizde de mücadele edilmesi gereken bir realite olarak karşımızda durmaktadır. Dolayısıyla, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun yaptığı çalışma son derece kıymetli ve ülkemizin geleceği için önemlidir. Unutmayalım, en güçlü silahımız, birliğimiz ve Türk'ün, Kürt'ün, Laz'ın, Çerkez'in, Alevi'nin, Sünni'nin kardeşliğidir. Biz birbirimize sahip çıktıkça terör örgütleri kaybedecek, aramıza nifak sokmadıkça hainler umduklarını bulamayacaklardır.

Değerli Komisyon üyeleri, süreçten beklentimiz... Millî, Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun değerli üyeleri, devletimizin ve güvenlik güçlerimizin kararlı mücadelesiyle terör tehdidi büyük ölçüde bertaraf edilmiştir. Bu başarının en temel zemini de şehit ve gazilerimizin fedakârlıklarıyla atılmıştır. Şimdi, devletimizin kararlı tutumuyla terörden ve onun beraberinde getirdiği tüm olumsuz koşullardan tamamen kurtulmanın zamanı gelmiştir. Türkiye Gaziler ve Şehit Aileleri Vakfı olarak, terörün tamamen sona erdirilmesi ve Türkiye'nin kalıcı huzura kavuşması hedefiyle yürütülen "terörsüz Türkiye" sürecini sonuna kadar desteklediğimizi açıkça ifade etmek, bununla birlikte vatanımız ve bayrağımız için canımızı seve seve feda eden şehitlerimizin ailelerinin ve gazilerimizin mümessili olarak süreçten beklentilerimizi paylaşmak istiyorum.

Öncelikle terör örgütünün koşulsuz silah bırakması, kendini feshetmesi, eline silah almış herkesin adalet önünde hesap vermesi gerekmektedir. Değerli

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon üyeleri, takdir edersiniz ki askerimize, polisimize, sivil vatandaşlarımıza kurşun sıkılmış, devletimizin birliğine, beraberliğine kastetmiş terör örgütü üyelerinin elini kolunu sallayarak ülkemizde gezmesi hem şehitlerimizi hem gazilerimizi derinden üzecektir. Biz bu terör örgütü mensuplarının Türkiye Cumhuriyeti devleti hukuku önünde hesap vermesini bekliyoruz ve gereken cezayı almalarını, cezalarını çekmelerini istiyoruz. Tabii ki eline silah almamış, kandırılmış, dağa çıkarılmış bu gençlerin Türkiye Cumhuriyeti devletinin gerekli bakanlıkları tarafından rehabilite edilerek topluma kazandırılmasına da bir diyeğimiz yok. Ama eline silah almamışlar, bize silah sıkmamışlar; kandırılmış ve dağa kaçırılmış o çocukların rehabilite edilmesinde hiçbir sakınca yoktur.

İkinci olarak; genel af, terör örgütü elebaşının serbest bırakılması gibi talepler asla kabul edilemez. Şehit ailelerimizin özellikle bu konuyla ilgili hassasiyetlerinin bulunduğu bilinmesi gerekmektedir çünkü terör örgütü elebaşı tüm terör suçlarından aslında sorumludur. Biz de bu konuda çok hassasız. Silahların susması yetmez, aynı zamanda terörün ideolojik finansman kaynaklarının da kurutulması şarttır. Bu konuda üzerimize düşen her türlü görevi yerine getirmeye de hazırız.

Şehit ailelerimizin ve gazilerimizin haklarını koruma, yaralarını sarma misyonumuzu kararlılıkla sürdüreceğiz. Bu konuda Türkiye'de barış ve kardeşlik atmosferinin inşa olması gerektiğini düşünen her fert, kurum ve kuruluş elini taşın altına koymak zorundadır. Buradan gönlünde vatan, devlet, millet aşkı olan, şehide ve gaziye saygısı olan tüm kurum, kuruluşları, vatandaşlarımızı "terörsüz Türkiye" sürecine destek vermeye davet ediyorum. Çünkü biz terörle mücadele ederken idealimiz terörsüz bir Türkiye'ydi, terörün olmadığı bir Türkiye'ydi; şu anda terörün biteceği, tamamıyla terörün olmadığı bir Türkiye'ye yaklaşmış durumdayız. Herkesin elini taşın altına koyması lazım. Bu da şehitlerimize olan aslında bir vefa borcudur.

Bazı çevrelerce "Terör örgütü elebaşı Meclise girecek." gibi söylemlerle şehit aileleri ve gazilerimiz provoke edilmeye çalışılmaktadır. Bu hususta başta şehit aileleri ve gazilerimiz olmak üzere toplumumuzun tamamı bilgilendirilmeli, provokasyonlara karşı dikkatli olunmalıdır. Bu hususta Komisyondaki tüm partilere, hatta Komisyon dışındaki partilere de büyük görev düşmektedir. Şehit ailelerimizin, gazilerimizin ve toplumumuzun sinir uçlarına dokunacak

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

hareketlerden, davranışlardan, eylemlerden uzak durulmalı. Açık oturumlarda, bazı eylemlerde, bazı partilerin eylemlerinde görüyoruz ki terör örgütü paçavraları, terör örgütü liderinin posterleri açılmakta; bu, şehit ailelerimizi, gazilerimizi olumsuz etkilemektedir. Son süreçte şehit aileleri ve gazilerimizin sürece desteğinin arttığını görmekteyiz çünkü biz, süreç başladığı gün itibarıyla Hakkâri'de, Van'da, Mardin'de, Diyarbakır'da, Doğu'da, Güneydoğu'da ve Batı'daki şehit ailelerimizle bir araya geliyoruz. Sürecin başladığı günden beri ilk başta sürece tepkiler vardı, tepkiler çoktu ama Sayın Cumhurbaşkanımızın özellikle açıklamaları, Sayın Devlet Bey'in açıklamaları, Devlet Bey'e olan güven, Sayın Cumhurbaşkanımıza olan güvenden dolayı bu sürece destek gün geçtikçe artmakta, artmaya devam etmektedir. Biz de STK olarak elimizden gelen tüm çalışmayı yapıyor, tek tek şehit ailesi ve gazilerimize bu süreci anlatıyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, takdir edersiniz ki şehit ailesi olmak, gazi olmak kolay değil. Aslında şöyle bir söz var: Şehit helvası sizin evinizde kavrulmadığı sürece size hep tatlı gelecektir. Konuşmak kolay; terörsüz Türkiye olsun, bazı tavizler verelim, kanunlar çıkaralım, yasaları değiştirelim. Evet değiştirelim ama bu konuda canı yanan insanları, anneyi, babayı, babasız büyüyen çocukları, geleceğini feda eden gazileri lütfen unutmayalım. Biraz önce bir dernek başkanımız da ifade etti; iki gözünü bu vatana feda eden gazilerimiz, iki elini feda eden gazilerimiz, evladını veren analarımız hâlâ yüreğinde acıyı hissediyor. Bunları düşünerek hareket edelim, bunları düşünerek yapacağımız söylemleri, eylemleri öne koyalım.

Bakın, ben 1996'da Hakkâri Çukurca'da yaralandım. Bu topraklarda yaşamamanın bedeli için bir böbreğimi ve bir gözümü kaybettim. Bakın, ben otuz yıldır bu gözle yaşıyorum. Arkadaşlar, bakın, elime alıyorum gözümü. Niye? Bu vatan toprakları için verdim, bayrak için verdim, sizin için, millet için verdim. Bu konuda hiç kimse şehit ve gazi aileleri üzerine söz söylemesin, biz bedelini ödediğimiz vatanda yaşıyoruz. Birileri gibi bedava yaşamadık, yaşamıyoruz. Hiç kimse bizim adımıza konuşmasın. Biz ne söylediğimizi ne söyleyebileceğimizi gayet iyi biliyoruz ve Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Devlet Bey'e güvenimiz tam. Sürece tam destek veriyoruz, sürecin yanındayız, yanında duracağız çünkü terörsüz Türkiye bizim idealimiz. Çocuklarımıza, gençlerimize mutlu, huzurlu bir Türkiye Cumhuriyeti bırakmak hepimizin boynunun borcudur. Dolayısıyla, biz

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

hem Aile Bakanlığımızla hem İçişleri Bakanlığımızla gayet uyumlu çalışıyoruz. Buradan Sayın Bakanımıza da özellikle teşekkür ediyorum. Sunumunda da gördük, şehit ve gazi ailelerimizle ilgili birçok kanun maddesi çıktı, çıkarılıyor. Biz devletimizden razıyız. Devlet, şehit ve gazi ailesiyle ilgili birçok çalışma yapıyor. İnanıyoruz ki devlet güçlendikçe şehit ve gazi ailelerimiz de güçlenecektir. Tabii ki son süreçte bazı çalışmalar var, bunların da bir an önce yerine getirilmesini bekliyoruz. Sayın Genel Başkan da ifade etti, bunların üzerinde Millî Savunma Komisyonunda bir çalışma var. Bu çalışmanın 38 madde olduğunu biliyoruz, söyleniyor, belki daha fazladır ama bunların içerisinden 2 tane maddemiz var. Er şehit ve gazi ailelerimizin, anne, babalarımızın ve 15 Temmuz gazilerimizin iki talebi var. Bu taleplerin bir an önce o maddelerden ayrılarak getirilmesi, şehit ve gazilerimize vefanın tam anlamıyla yerine getirilmesini istiyoruz.

Kıymetli Komisyon üyeleri, belki çok konuştuk, özür diliyoruz ama bu süreçte en çok konuşması gereken de şehit ve gazi aileleri, anne, babalarıdır. Lütfen, bu Komisyonda alacağınız kararlarda vicdanınızı elinize alın. Bu Komisyonda alacağınız kararlarla ilgili hem millete hem devlete hesap vereceğiz. Şehit ve gazi ailelerimizin vicdanında yer bulmayan alacağınız hiçbir karar, bu milletin vicdanında yer bulmayacaktır.

Bu sözlerle sizi, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Burada bize bu fırsatı verdiğiniz için de çok teşekkür ederim. İnşallah ileriki zamanlarda da daha çok bilgilendirme olursa biz de şehit aile ve gazilerimizi bilgilendiririz, bilgi kirliliğini ortadan hep birlikte kaldırırız. İnşallah terörsüz Türkiye bu millete, bu devlete hayırlı olur. Biz, devlet emir verdi, şehit ve gazi aileleri olarak gittik, devlet için mücadele ettik, kurşun yedik, kurşun sıktık. Bunu da kendimize şeref ve onur saydık. Devlet emir verir biz baldıran şerbeti içeriz, terörsüz Türkiye'yi sonuna kadar da destekleriz. İnşallah terörün olmadığı, huzur bulduğumuz bir Türkiye Cumhuriyeti devletinde yaşarız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyorum Lokman Bey, sağ olun. Bu hassasiyetlerinizi Komisyon olarak bizler de hissettiğimizi ifade etmek isterim.

Şimdi, söz sırası Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı Başkanı Sayın Bilge Gürs'de.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Buyurun Bilge Hanım.

TÜRKİYE ŞEHİT YAKINLARI VE GAZİLER DAYANIŞMA VAKFI BAŞKANI BİLGE GÜRS - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli Komisyon üyeleri ve tüm katılımcılar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Bilge Gürs. Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı 01/02/2018 tarihli ve 7079 sayılı Kanun ile 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Sosyal Hizmetler Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek 5'inci madde hükmüne göre kurulmuştur. Vakfımızın amacı tüm şehit yakınları ile gazilere maddi ve manevi destek sağlamak, toplumla ve kendi aralarında iletişim ve dayanışmalarını güçlendirmek, sosyal, sportif, eğitim, kültür ve diğer alanlarda faaliyetlerde bulunmaktır.

Amacını gerçekleştirme noktasında bizlere her daim destek olan Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahinur Özdemir Göktaş Hanımefendi'ye bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Destekleriniz bizlere, şehit yakınlarımız ve gazilerimize güç vermekte Sayın Bakanım. Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın tensipleriyle kanunla kurulan alanında tek vakıftır. Ben 15 Temmuz gecesi hem babamı hem eşimi şehit verdim. O gece 2 kız kardeşim de gazi oldular. Bugün burada, bu tarihi Komisyonda, terörsüz Türkiye için atılan adımları desteklemek ve bu yolda şehit yakınlarımız ve gazilerimizin sesini duyurmak amacıyla bulunuyorum. Terörsüz Türkiye hedefi hepimizin ortak arzusu ve en büyük idealidir. Bu süreç, sadece devletin değil, tüm toplumun ortak çabasıyla başarıya ulaşacaktır. Bu süreçte şehit ailelerimiz ve gazilerimizin desteği en güçlü teminatımızdır. Terör, ülkemizi bölmeye, devletimizi yıkmaya karşı verilen bir ihanet çalışması ise şehadet de bu vatan için, bu devlet için, bu millet için feda edilen candır. Terör destekçilerine bakarsanız, bu ülkenin gerçek anlamda dostu olmayan ve bu ülkenin güçlenmesini istemeyen gerçek düşmanları görürsünüz. Teröristler, terörist faaliyetler bu ülkenin düşmanı olan ülkelerin maşası olanların eylemleridir. Eğer terör başarılı olacaksa, bu devlet bölünecek, ezanımız susacaksa şehit kızı olmamızın, şehit eşi olmamızın, şehit annesi, babası olmamızın, gazi olmamızın ne anlamı var? Bu devlet güçlü oldukça, bu devlet büyüdükçe, bu devlet birlik beraberlik içerisinde var oldukça o zaman benim

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

şehit yakını olmamın, gazi olmamın anlamı var. Bu şehadetler birliğimize vesile olacaksa ne mutlu. Bu şehadetler hepimizi kardeş yapacaksa ne mutlu. Bu şehadetler ülkemizi dış güçlere karşı daha güçlü yapıyorsa ne mutlu bize. Bu şehadetler Türkiye'ye karşı terör üzerinden düşmanlarımızı hain planlarından vazgeçirebiliyorsa ne mutlu bize. Devletimiz güçlü bir şekilde ilelebet var olsun, canımız feda olsun. Ben hem eşini hem de babasını teröre şehit vermiş bir anneyim. Yüreğimde taşıdığım acıyı kelimelere sığdırmam mümkün değil tüm şehit yakınlarımız, gazilerimiz gibi ama bugün, bu acıdan çok, umudum var çünkü ben inanıyorum terörsüz bir Türkiye mümkün. Terörsüz bir Türkiye öncelikle huzur ve güven demektir. Hiçbir çocuğun babasız, hiçbir annenin evlatsız kalmadığı bir gelecek demektir. İşte o zaman kardeşlik daha güçlü, milletimizin birliği daha sağlam olur. Yıllardır süren çatışmalar sadece canlara kastetmedi, bölge insanının kalkınma hayallerini de çaldı. Artık mazlumların, çiftçilerin, esnafın umutları geri verilmelidir. Terör mücadelesi için ülkemiz ekonomisinden harcanan miktarlar yatırımlara dönseydi her köyde okul, her köyde fabrika olabilirdi. Artık yatırımlar sınır, bölge, etnik köken tanımamalı, herkesin refaha ulaşacağı bir kalkınma stratejisi izlenmelidir. Terörsüz bir ekonomi, üretimin ve yatırımın önündeki en büyük engelin kalkması demektir. Yatırımcı güvenle gelir, turizm gelişir, işsizlik azalır. Devletin kaynakları terörle mücadeleye değil, üretime, eğitime, teknolojiye aktarılır. Milletimizin alın teri, yarınlarmızı büyütmek için harcanır. Kanla kazanılmış topraklarımızın bereketi bir daha çalınmamalıdır. Terörsüz, kalkınmış bir Türkiye her şehrin, her köyün eşit şekilde gelişmesi demektir. Doğusu ile batısı arasında farkların kapanması, gençlerimizin kendi topraklarında iş ve aş bulması demektir. Kalkınma sadece büyük şehirlerde değil, vatanımızın dört bir yanında hissedilir ve elbette terörsüz bir demokrasi milletin iradesinin tam anlamıyla tecelli etmesi demektir. Korkunun, tehdidin, şiddetin gölgesinde değil, özgürce, eşitçe, adaletle işleyen bir demokrasi; işte o zaman vatandaş kendini daha güçlü hisseder, devletine daha güvenle bakar. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi, bu süreçle milletimizin arasına örülen duvarları yıkıp ezelî ve ebedî kardeşliğimizi perçinlemek istiyoruz. Milletimizin engin sağduyusuyla, devletimizin dirayetli mücadelesiyle bugün tarihî bir dönüm noktasındayız.

Terör örgütünün silah bırakması, yıllardır örülen korku ikliminin çözülmesi aslında bir örgütün tükenişi değil, ilmek ilmek ördüğümüz kardeşliğimizin

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

yeniden dirilişidir Terörsüz Türkiye bir sonuç değil, yeni bir başlangıçtır, herkesi kapsayan bir barış ve demokratik dönüşümdür. Bu varış çabası elbette milletçe kararlılığımızı gerektirmektedir. Biz şehit yakınları ve gaziler olarak şunu diyoruz: Artık kimliğinden, inancından, mezhebinden dolayı kimse ötekileştirilmemeli, bu büyük milletin evlatları birbirini kardeş görmelidir. Bu tarihi fırsatı heba etmeyelim. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın dediği gibi, bu hayırlı sürece katkı veren herkes ismini tarihe yazdıracaktır. Bu topraklarda hain oyunlar kuranlara geçit vermeyelim, birlik ve beraberlikle güçlenmeye devam edelim. Artık silaha sarılmak değil, hak aramanın yasal yollarına başvurmak gerekmektedir. Sınır ötesindeki tehditler unutulmamalı, Türkiye'yi yalnızlaştırmak isteyen dış aktörlere fırsat vermemeliyiz. Ailelerimizin ve milletimizin huzuru ancak hepimiz kenetlendiğimizde kalıcı olur. Bugün burada sizlere hitap ederken gözlerimizin önünde tüm ailelerimizin çektiği sıkıntılar, yitirdiğimiz canların umutları var. Yarınlarımızın teminatı olan çocuklarımıza huzur bırakmak, bu süreci kalıcı barışla taçlandırmak hepimizin boynunun borcudur. Unutmayalım ki bu bir vefa borcudur. Bu topraklar için can verildi, biz şimdi çocuklarımız için eşitlik, adalet, güvenlik, demokrasi için birlikte çalışacağız. Yüce Meclisimize tekrar sesleniyorum: Sahip olduğumuz bu tarihi fırsatı kaçırmayalım. Terör artık tamamen ortadan kalkmalı, bu süreçte hızlı bir şekilde yol alınmalıdır. Bu süreçte elbette en hassas kesim olan şehit yakınlarımız ve gazilerimiz incitilmeden, hakları en özenli şekilde korunarak süreç yönetilmelidir. Unutulmamalıdır ki Türkiye'mizi bugünlere şehitlerimiz taşımıştır. Şehitlerimizin gayesi menzilini bulmuş olacaktır. Açılan bu tertemiz, bembeyaz sayfayı karalamaya, kirletmeye çalışan kim varsa ona gereken yapılmalıdır. Şehit yakınlarımız ve gazilerimize sözde değil, özde değer vermek gerekmektedir. Şehitlik, gazilik makamlarını istismar edenlere fırsat verilmemelidir. Bunu burada yüksek sesle ifade etmek isterim ki şehitlik, gazilik makamları kimsenin rant kapısı değildir. Şehit yakınlarımız ve gazilerimize yaklaşırken hassas olmalıyız. Şehit yakınlarımız, gazilerimiz cam misali, kırılmadan önce çok hassas, kırılırsa keskin olurlar. "Karıncayı bile incitmem." deme "bile"den incinir karınca. Şehit yakınlarımız ve gazilerimize yaklaşırken "bile"imize, "ama"mıza, "fakat"ımıza dikkat etmeliyiz. Hiçbir şehit çocuğunun gözünün yaşını sildiniz mi? Sanmam çünkü içe akan gözyaşları silinmez, hissedilir. Mesela, ben ölümden çok korkardım küçükken, babam da "Korkma

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu

Tarih: 19/08/2025

Sayfa: 28

kızım." derdi hep. Artık korkmuyorum babacım, senden öğrendim korkusuzluğu. Başkalarının çocukları yetim kalmasın diye kendi çocuklarını yetim bırakan şehitlerimiz, gözünüz arkada kalmasın. Bizim elif gibi dimdik duran, tüm ömrünü vatanına, milletine adayan, sadece ülkemizin değil, tüm dünyanın hayran olduğu "Hiçbir mağduru, mazlumu zalimin pençesine terk etmedik, etmeyeceğiz." diyen, sessiz dünyanın sesi olan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan gibi bir dünya liderimiz var.

Şehitlerimize ve yaşayan şehitler olan gazilerimize şükran borcumuzu ödemenin en güzel yolu Türkiye'yi siyasette, ekonomide, güvenlikte felç etmeyi kafasına koyanların bitip tükenmeyen oyunlarına, ülkeyi kana ve ateşe boğmak isteyenlere fırsat vermemektir. Dünyanın en güçlü millî birlik ve beraberliğine sahip milleti olarak kendimizi bu duruma düşürmedik, düşürmeyeceğiz. Şehitlerimiz bizlere Türkiye'mizi emanet ettiler, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a emanet ettiler. Terörsüz Türkiye şehitlerimizin bize bıraktığı en büyük vasiyet, çocuklarımızın ise en büyük hakkıdır.

Milletimizin emaneti olan bu süreci hep birlikte başarıyla tamamlamamız dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyor, aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize sağlık diliyor, teşekkür ediyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Bilge Gürs.

Toplantıya on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.37

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.56

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

----- 0 -----

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Sayın milletvekilleri, Komisyonumuzun 4'üncü Toplantısının İkinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi, söz sırası Emniyet Teşkilatı Vazife Malulü ve Şehit Aileleri Vakfı Başkanı Sayın Abdurrahman Yılmaz'da.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Buyurun Sayın Yılmaz.

Süreniz yirmi dakika.

EMNİYET TEŞKİLATI VAZİFE MALULÜ VE ŞEHİT AİLELERİ VAKFI BAŞKANI ABDURRAHMAN YILMAZ - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz; Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna bizleri davet ettiğiniz için özellikle teşekkür ederim.

Emniyet Teşkilatı Vazife Malulü ve Şehit Aileleri Vakfı 1998 yılında kurulmuş, Emniyetin yaklaşık 5 bin civarındaki bütün şehit ve gazi ailelerini temsile yetkili protokoldeki tek vakıftır. Türkiye genelinde 32 bin üyesi bulunan vakfımızın 5 bölge, 39 il temsilciliği bir de Avrupa temsilciliği bulunmaktadır.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, sivil toplum kuruluşlarımızın kıymetli genel başkanları; "Terörsüz Türkiye" söylemiyle başlayan Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi, millî dayanışma ve kardeşliğin pekiştirilmesi; özgürlük, demokrasi ve hukuk devleti alanında yapılacak hukuki çalışmaların değerlendirilmesi amacıyla kurulan bu Komisyona biz şehit aileleri ve gazilerimizle hem süreçle ilgili endişelerimizi dile getirmek hem de olumlu yönde katkı sunabilmek amacıyla burada bulunuyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Sayın Devlet Bahçeli'nin önderliğinde bu sürecin başlamasıyla birlikte Sayın Özgür Özel ve diğer muhalefet partilerimizin kıymetli destekleriyle, ayrıca devlet büyüklerimizle yapmış olduğumuz görüşmeler çerçevesinde edindiğimiz malumat, hem de toplantıya gelmeden önce özellikle yapılan 3'üncü Toplantının Meclis tutanaklarını büyük ölçüde okuduğumda Komisyona katılan bütün siyasi partilerin ve değerli milletvekillerimizin yapmış oldukları konuşmalarından Türkiye'nin yaklaşık yarım asırlık en önemli sorunu olan terörün bitirilmesi konusunda ciddi bir irade ortaya konulmasından ziyadesiyle memnuniyet duyduğumu söyleyebilirim.

Terör örgütü liderinin yapmış olduğu açıklamadan sonra terör örgütünün fesih kararı alması ve örgüt mensuplarının silah bırakacağını bildirmesi tabii ki önemlidir. PKK terör örgütünün silah bırakmasıyla ilgili yeni bir dönem başlamıştır. Terörsüz Türkiye hedefi sağduyulu, stratejik ve tavizsiz bir şekilde gerçeğe dönüşmelidir. Uluslararası tecrübeler bu ve benzeri mücadelenin ancak

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

devlet otoritesi ve toplumsal birliktelikle başarıya ulaşabileceğini göstermektedir. İçinde bulunduğumuz durumla bire bir aynı olmasa da IRA, ETA ve benzeri uluslararası örgütlerde İngiltere ve İspanya süreç yönetiminde kararlı güvenlik önlemleri almış, toplumun tüm kesimlerini kapsayan siyasi süreçleri yürütmüş ve hukuk devleti ilkelerinden asla taviz vermeden, bu sayede silahlı mücadelelerini sonlandırmışlardır. Ülkemizde de yaklaşık yarım asırdır süren, özellikle PKK terör örgütünün silahlı mücadelesi de zikredilen yöntemler çerçevesinde benzeri bir şekilde son bulabilir. Tabii, bunun için terörle mücadele yöntemlerinden tavizsiz hareket etmekle birlikte, terör örgütlerinin dayanak olarak öne sürdüğü özellikle demokrasi ve insan haklarından kaynaklı adımların da atılması gerekmektedir. PKK terör örgütüne karşı toplumsal dayanışma, güçlü istihbarat, askerî caydırıcılık ve siyasi kararlılık ilkelerini esas alarak bu sorun çözümlenmelidir. Türkiye hiç şüphesiz sadece iç güvenliğini sağlayıp jeopolitik olarak çevresindeki gelişmelere duyarsız kalmaz. En basitinden, bölgede hâkim güçlerle birlikte hareket eden söz konusu terör örgütünün özellikle ABD ve İsrail'in güdümünden kurtarılması gerekmektedir. Malumunuz İsrail, Suriye'nin kuzeyinde bir koridor açarak ileride ülkemiz başta olmak üzere bölge ülkeleri üzerinde emellerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. İsrail'in "Davut koridoru" adı altında sürdürmeyi düşündüğü proje, Suriye'nin parçalanmasından sonra Türkiye'nin kuşatılmasına yönelik sinsî bir plandır. Ülkemiz "Terörsüz Türkiye"yle en temel sorununu çözerse daha güçlü, bölgede daha huzurlu bir ortam oluşmuş olur. Bunun için PKK terör örgütünün tüm unsurlarının silah bırakması çok önem arz etmektedir. Sadece PKK terör örgütünün silah bırakması sorunumuzun bittiği anlamına gelmemektedir. Mutlak surette PYD/YPG, SDG ve PJAK'ın da silah bırakması elzemdir. "Terörsüz Türkiye" demek bölgenin de terörden arındırılması anlamına gelir.

Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri; "Terörsüz Türkiye" demek sadece PKK terörü olarak da düşünülmemelidir. Böyle önemli bir süreç başlatılmışsa iç barışı tahkim etmek adına bundan sonra da benzeri örgütlerin ortaya çıkmaması için yasal bütün adımların ve tedbirlerin alınması da çok elzem hâle gelmiştir. Terör örgütü silah bıraktıktan sonra örgüt üyelerinin tasfiye ve topluma entegrasyonlarının sağlanmasıyla ilgili çalışmalar da önem arz etmektedir. Bunun için de tedbir alınması gerekmektedir; bu alanda bilimsel olarak çalışmış, araştırma yapmış, akademik çalışmalar ortaya koymuş bilim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

insanları ve bu sürece katkı sunabilecek sivil toplum kuruluşlarından da destek alınmalıdır. Özellikle bir kere daha ifade etmek isterim ki "Terörsüz Türkiye" anlayışında yalnızca PKK terör örgütünün silah bırakmasıyla yetinmeyip aynı zamanda tüm illegal yapılanmalara bağlı örgütlerin de kendisini feshetmesi çok önemli bir husustur. Hangi ad altında olursa olsun tüm bu yapıların tamamen ortadan kaldırılması elzendir. Bu gerçek yalnız ülkemizin huzuru değil bölgemizde de istikrarın kalıcı şekilde tesis edilmesi açısından şarttır. Suriye'de terörün farklı isimler, farklı modeller adı altında varlığını sürdürme çabasının da çok dikkatli takip edilmesi gerekmektedir. Son dönemde bazı gelişmeleri bahane ederek bazı çevreler süreci zamana yaymaya ya da farklı mecralara çekmeye çalışmaktadırlar, buna asla izin verilmemelidir. Özellikle siyonist İsrail'in bu süreci baltalamasına karşı uyanık olunmalıdır çünkü bu süreç yalnızca bir terör örgütü ve mensuplarıyla ilgili değildir, bu süreç devamında da sadece Kürtlerle ilgili de değildir; nitekim bu sürecin olumlu sonuçlanması toplumun bütün kesimlerinin menfaatinidir, bunun için çok duyarlı ve dikkatli hareket etmek gerekir.

Yüzyıllardır iç içe yaşayan Türkler ve Kürtler birbirleriyle kardeşçe yaşamış, akrabalık bağları kurmuş, komşu olmuş, iş ortamlarında ortaklıklar tesis etmiş, yeri geldiğinde ülke savunmasını birlikte gerçekleştirmiş, kucak kucağa şehit olmuş, birlikte ağlamış, birlikte gülmüş ve böylece devlete bağlılıklarını her zaman, her şartta göstermişlerdir. Bu ülkenin geleceği için taş üstüne taş koyan herkes bizim kardeşimizdir. Dini, dili, ırkı ve mezhebi fark etmeksizin her bir birey bizim için birinci sınıf vatandaşdır. "Terörsüz Türkiye" projesinin emperyalist güçlerin bölgedeki çıkar hesaplarına karşı Türkiye'nin ortaya koyduğu bir millet ve devlet projesi olarak ele alınması da çok önemlidir. Nitekim şu anda devlet projesi olarak ele alınması da bizi sevindirmiştir. Bunun için de siyaset kurumu cesur bir yaklaşım sergilemiştir.

Komisyonun, dış gelişmeleri de dikkate alarak, bu işin suistimal risklerini hesaba katarak bir an önce gerekli yasal düzenlemeleri yapması elzendir. Bu tarihî sorumluluğu başarıyla tamamladığımızda Türkiye'nin 2'nci yüzyılı, inşallah, kardeşlik yüzyılı olur. Etnik farklılıklarımızı zenginliğimiz olarak görüp rengini şehitlerimizin kanından alan al bayrağımızın gölgesinde, etle tırnak gibi, kardeşliğimizi ve barışı toplumumuzun fertleriyle kalıcı surette tesis etmiş oluruz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Ben yaklaşık on dört yıl boyunca profesyonel olarak terörle mücadele etmiş birisi olarak, biraz daha hem geçmişte yapılan yanlışları hem daha önceki denenmiş süreçlerin neden başarıya ulaşmadığını bilen birisi olarak bazı konulara da değinmek isterim Sayın Başkanım.

Fiilî olarak Türkiye'de terörle mücadele yıllarca bir tarafıyla hep eksik yapıldı; daha doğrusu, terörle mücadele yerine teröristle mücadele yapıldı. Terörle mücadele aynı zamanda terörün argümanlarını ortadan kaldırmakla olur. Türkiye'de, maalesef, teröristle mücadele de zaman zaman yanlış yapıldı; zaten öncelikle bölücü terörün bu kadar uzun sürmesi de biraz bundandır. Teröristle mücadele kimi zaman sadece güvenlik tedbirleriyle yapıldı, kimi zaman da güvenlik tedbirleri tamamen bir tarafa bırakılarak, siyasi tedbirlerle yapıldı; dolayısıyla, mücadelenin hep bir ayağı eksik kaldı. Hâlbuki, terörle mücadele, şu anda yapıldığı gibi, bir bütün olarak ele alındığında başarı getirir diye düşünüyorum.

Yukarıda bahsettiğim gibi, bir taraftan siyasi irade terörün ileri sürmüştüğü argümanları bertaraf etmek için gerekli düzenlemeleri yaparken -tabii, burada özellikle üniter devlet yapısına zarar vermeden bunların yapılması gerekiyor- güvenlik güçlerinin de benzer kararlılıkla, ciddi bir şekilde teröristlerin eylem ve faaliyetlerini bertaraf etmesi gerekmektedir. Bu yüzden, sürecin Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ele alınması ve bir devlet politikası hâline getirilmiş olması çok değerlidir. Zaten PKK terör örgütünün propaganda zeminini oluşturan söylemlerin tamamına yakını bugünkü Türkiye'de geçerliliğini yitirmiştir çünkü 2012 yılında başlatılan süreçte Büyük Millet Meclisi içerisinde memnuniyet verici bir sürü hak verildi. Bunları biraz örneklersek: Özel radyo ve televizyon kanallarının Kürtçe yayın serbestliği, TRT'nin bu alanda kanal açması, seçim konuşmalarında Kürtçe konuşma yasağının kaldırılmış olması, seçmeli ders olarak Kürtçenin okullarda okutulması, yerel yönetimlerin inisiyatifi doğrultusunda Kürtçe isimlerin konulması gibi konularda adımlar atılmıştır. Kürtçe alfabede yer alan yasaklı harflerin kullanılması, Kürtçe kullanımındaki engellerin kaldırılması, dernek ve kültürel faaliyetlerde Kürtçe kullanımının önündeki hukuki engellerin aşılması da büyük bir adımdır. Yine, Kürtçe şarkı, tiyatro, edebiyat eserlerinin özgürce çıkarılabilmesi, Kürtçe isimli siyasi parti ve derneklerin açılmasının yasal hâle getirilmesi demokratikleşme adımlarındandır. Türkiye'de artık Kürt kimliğinden dolayı ayrımcılığa uğranılan

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

bir ortam bulunmamaktadır, bunu samimiyetimle söylüyorum, bunu herkesin bu şekilde algılaması lazım, ancak barış böyle gelir. Geçmişte yapılan bu hataların gerekçe gösterilerek bir bahane oluşturulması da artık mümkün değildir. Bu söylemler artık geçerliliğini yitirmiştir. Şu anda yapılması gereken, yüce Meclisin silah bırakmanın yasal zeminini oluşturması ve bunu özellikle vurgulamak isterim ki yine bir devlet politikası olarak uygulanması önem arz etmektedir. Ancak yasal düzenlemeler yapılırken diğer dernek başkanlarımızın hassasiyetlerini de göz önünde bulundurarak bugüne kadar ağır bedeller ödeyen özellikle şehit aileleri ve gazilerimizi rencide edecek tutum ve davranışlardan uzak durulmalıdır. Şehit ve gazi ailelerinin hassasiyetleri göz önünde bulundurularak buna göre adımlar atılmalıdır. Özellikle bu hassas dönemde kimden gelirse gelsin hiçbir provokatif eyleme ve daha önceki süreçte olduğu gibi şımarıklığa müsamaha gösterilmemelidir. Buna bir örnek vermek istiyorum: Yakın zamanda Mardin Dargeçit'te havai fişek kutlamaları... Bana göre bunu yapan faillerin bir an önce yakalanarak halkı kin ve nefrete sürüklemek suçundan işlem yapılması gerekir ki bu ve benzeri olaylara bir daha tevessül edilmesin. Aynı zamanda, İçişleri Bakanlığımızdan bir açıklama da geldi; bugün yine bir beyaz Toros'un getirilip Yüce Meclisin önünde yakılması gibi... Bunlar provokatif eylemler, devletin buna önlem alması gerekmektedir.

Sözlerime son verirken, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, bütün şehitlerimize ve ahirete irtihal etmiş gazilerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, yaşayan gazilerimize sağlık ve bereketli bir ömür diliyorum.

Beni dinlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer Komisyonumuza en derin saygılarımı sunuyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

Şimdi Türkiye Muharip Gaziler Derneği Genel Başkanı Sayın Beyazıt Yumuk'a söz vereceğim.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

TÜRKİYE MUHARİP GAZİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANI BEYAZIT YUMUK - Gazi Meclisimizin Değerli Başkanı, Değerli Bakanım, Terörsüz Türkiye komisyonunun değerli üyeleri, vakıfların ve derneklerimizin değerli başkanları;

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

sizleri Türkiye Muharip Gaziler Derneği adına saygı ve hürmetle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

1973 yılında Deniz Kuvvetlerine katıldığımda sadece denizde görev alacağımı sanıyordum. 1993 yılında ilk kez Güneydoğu Anadolu'ya adım attığımda ise görevimin gereklerini bir asker olarak yerine getirirken gözlem yapma şansını da elde ettim: Kurşunlanmış askerî lojmanlar, gazete ve naylonla kapatılan pencereler, sürekli yolda durdurma ve güvenlik nedeniyle arama yapılması, halkın gündüz ayrı, gece ayrı gerilim yaşaması, sokağa çıkma yasağının olduğu uzun saatler, boşaltılan köyler, idarecilerin kapılarını içeriden kilitleyerek çalışma düzenlerini oluşturma uğraşları... Bunların hepsi yaşandı. 3 Mayıs 1993 tarihinde özellikle Şırnak'taki kendisi de Kıbrıs gazisi olan Tuğgeneral Mete Sayar Paşa'mızın tugayında bir askerimizin dış tedavisi için görev helikopterimize binmesi beni çok etkilemişti. Çok basit bir rahatsızlıktı, dışı apse yapmıştı ancak dış hekimi yoktu, çarşıya da güvenlik nedeniyle inemezdi. Üstelik beklediği için yüzünün bir tarafı balon gibi şişmişti, çektiği acı gözlerinden okunuyordu ancak hiç konuşamıyordu çünkü kendini suçlu hissediyordu. Arkadaşları o sırada silah altında nöbetteydi ve o yanlarında değildi. Yaşadığı fiziksel acıyı geçen duygusal acıya o an şahitlik ettim. Askerimiz bu kadar basit bir olaydan dolayı sıkıntı yaşarken bunun terör yüzünden olduğunu bilerek çok daha büyük acılar yaşadık. Bazen bir karakol, bazen bir tim kaybettik; bazen halkı bire bir korurken şehit oldular, bazıları sınırlarımızdan girmeye çalışan teröristleri etkisiz hâle getirirken. O yıllar gerçekten ciğerlerimizin yandığı, yüreklerimizin kor olduğu zamanlardı. Yani, çok yıllardı.

11 Temmuz 2025 günü bir habere şahitlik ettik: PKK terör örgütü temsilî olarak silahlarını yaktı. Tarihî görüntüler Edirne'den Kars'a, Sinop'tan Kıbrıs'a, hatta dünyanın öbür ucuna kadar her yerde izlendi. Fotoğraflar görüldü, gazeteciler, akademisyenler, tanıklar şahitlik etti. Türkiye böylece barış adına geri dönülmez bir yola girdi. Temsilî silah bırakma ya da yakma eylemleri barış inşa süreçlerinin en güçlü adımıdır. Genelde dünyada terör örgütleri "Önce reform, sonra silah bırakma." der. Görüyoruz ki devletimiz bu sürecin başlangıcında silah bırakmayı şart koşarak ilk başarısını elde etti. Aynı zamanda, dünyada silah bırakma eylemlerine baktığımızda ise çok uzun soluklu bir süreci kapsar. Biz bu sürecin çok hızlı bir şekilde ilerlemesini özellikle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

temenni ediyoruz.

Fırsat eşitliği meselesine gelince, bu millet cumhuriyetin temel ilkelerinden eşit bir şekilde faydalanarak Kürt kökenli Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlarla yönetilmiş ve Kürt kökenli komutanlarımız tarafından ülke toprakları korunmuştur. Öte yandan, ben Torosların bir köyünde büyümüş bir Yörük çocuğuyum. Bir vatandaş olarak diyorum ki: Bu ülkenin pek çok bölgesi hâlâ eksikliklerine rağmen ülkesine bağlı kalmaya ve kıt kanaat çalışmaya devam etmektedir. Düzgün yolu yoktur, elektriği yoktur ama mangal gibi yüreğiyle çalışmaya didinmeye devam eder. Bu nedenle, Güneydoğu Anadolu'ya pozitif ayrımcılık yapılmasını çok da uygun görmüyoruz.

Başkanı olduğum Türkiye Muharip Gaziler Derneği, Gazi Meclisimizin kararıyla 2847 sayılı Kanun'a istinaden kurulmuş; İstiklal Savaşı, Kore Savaşı ve Kıbrıs Barış Harekâtı gazileriyle bunların ailelerini bünyesinde toplayan, kamu yararına çalışan asker kökenli bir dernektir. Ülke genelinde 71 şubemiz, 75 temsilciliğimiz bulunmaktadır, 37.500 üyemiz mevcuttur.

Askerlerimizin kazandığı savaşlar sayesinde Türkiye Cumhuriyeti, Güney Kore Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olmak üzere 3 cumhuriyet kuruldu. Bu 3 ülkeden Türkiye, Güney Kore; bugün de dünyada kendi sınırlarını koruyan, güvenliklerini oluşturan, modern, kalkınmaya açık ülkeler olarak yaşamaya devam ediyor. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ise ülkemizin garantörlüğünde varlığını sürdürmekte. Üstelik, burada savaşan tüm askerlerimiz Türk, Kürt, Laz, Çerkez, gayrimüslim ayırt etmeksizin, omuz omuza, dirsek dirseğe vatanları için şehit ve gazi oldu.

Sakarya Meydan Savaşı'nı hepimiz biliyoruz. O kadar büyük bir savaştır ki yirmi iki gün, yirmi iki gece sürer; hatta top sesleri Ankara'dan bile duyulmaktadır; artık, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki vekiller Meclisin Kayseri'ye taşınmasını talep eder. Bu arada, Tunceli Mebusu Diyak Ağa izin ister, ağır ağır kürsüye çıkar ve tarihî konuşmasını yapar: "Ağalar, biz buraya kaçmaya mı geldik yoksa kavga edip ölmeye mi? Eğer Meclisi taşımak istiyorsanız buyurun gidin, tek başıma bile olsam bayrağım, dinim, vatanım için son kurşunuma kadar savaşırım, son kurşunu da kafama sıkarım böyle biline." Tuncelili Diyak Ağa beni çok etkiler, onun gibi pek çok kahraman olmasaydı bugün nasıl bir yaşamımız olurdu kim bilir. Devlet söz konusu olduğunda Kürt, Türk, Laz, Çerkez dinlemez; Diyak Ağa Kürt değil miydi? Burada önemli olan

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Kürt olması değil, vatanına bağlılığıydı. Biz bunu biliriz; ya vatana bağlı olacaksın ya da vatana ihanet edenlerden olmayacaksın! Biz Türk milleti olarak ihaneti asla affetmeyiz.

Özellikle Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan dönen muvazzaf askerlerimiz, özel harekâtçı polislerimiz Güneydoğu Anadolu'daki terör belasında verilen görevi en iyi şekilde yerine getirdi. Birçoğu muharip gaziye malul gazi olma şerefine de erişti. Öte yandan, çok da kaybımız var terör belası yüzünden. Bunu şöyle anlatmak daha doğru olacak: Üç yıl süren Kore Savaşı'nda 890, iki harekâttan oluşan ve altı gün süren Kıbrıs Barış Harekâtı'nda 498 şehit verdik; ancak terör yüzünden 25 bin şehit, Türkiye Muharip Gaziler Derneğinin üyeleriyle birlikte de 45 bine yakın şu anda gazi mevcut. Askerimiz öldü, hemşiremiz öldü, doktorumuz öldü, öğretmenimiz öldü; mezralardaki küçük bebeklerimiz, yaşlılarımız katledildi ve nihayet Eren öldü. 40 bin ocağa ve yakınlarına ateş düştü; ateş düştüğü yeri yaktı, bizim de boğazlarımız düğümlendi, kalbimiz kor oldu; hâlâ ince ince yanar ve bitmez acısı.

Devlet halkı arasında ayırım yapmaz. Halk, güvenliği ve ihtiyaçları sağlanınca refah ve huzuru bulur. Son yıllarda Güneydoğu Anadolu artık terörle değil, turizmle anılır oldu. Muhteşem kanyonları, antik kentleri, kadim kültürü, tarihî dokusu ve güler yüzlü insanlarıyla sadece iç turizmin değil, dış turizmin de gözdesi durumuna geldi.

Yine, asrın felaketinde yaşananları hepimiz biliyoruz. "Asrın felaketi" dediğimiz 6 Şubat depremi. Devletimiz Güneydoğu Anadolu'nun da içinde bulunduğu deprem bölgesinde yaraları zamanla yarışarak sardı, bugün de sarmaya devam ediyor.

Öte yandan, barış inşa sürecini baltalamak isteyen, provokatörlük yapan kişiler ile iç ve dış mihraklar mutlaka olacaktır. Özellikle bu konuda dernekler olarak bizler akliselim davranmaya ve süreci olgunlukla izlemeye muktedir olduk. Bildiğiniz gibi, Türkiye Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri Derneği Genel Başkanı Mustafa Işık da bir malul gazidir. Benim haddim değil kaybını ve neler yaşadığını anlatmak ancak onlar tüm acılarına rağmen süreci bizler gibi dengeli bir şekilde yürütmek amacıyla usulet ve suhuletle hareket etti, sahadan ve dışarıdan uygulanan baskılara boyun eğmeyerek aile, askerlik ve devlet terbiyesinin verdiği güçlü, vakur duruşunu gösterdi. Dolayısıyla bu süreci baltalayacak olanlar bizlerden olmayacaktır ve bu anlamda devletimize

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

güvenimiz tamdır. Zaten bizi buraya çağırıp düşüncelerimizi iletmemizi sağlayarak dahi saygınızı ve düşüncenizi göstermiş oluyorsunuz, bunun için çok teşekkür ediyoruz.

Biz de sizler ve tüm halkımız gibi ocağa ateş düşün istemiyoruz. Bir Mehmet'imizin, bir Kürt vatandaşımızın, bir Aybüke Öğretmenimizin burnu bile kanamasın, ayaklarına taş değmesin istiyoruz. Terörsüz barış ortamı sadece bölgede görev alan memur ve askerlerimiz için değil, aynı zamanda burada yaşayan Türk halkımız için de çok önemli artık. Anaların yüreği dağlanmasın, çocuklar babalarının tabutlarına sarılmasın. Bu anlamda süreci çok anlamlı buluyoruz. Ancak bizim kırmızı çizgimiz şudur: Birincisi; şehitlerimizin ruhu incinmesin, gazilerimizin ve yakınlarının gururu kırılmasın istiyoruz. Teröre hizmet etmiş kişilerin Türk Ceza Kanunu'na göre cezalarını çekerek topluma kazandırılma süreci geçirmeleri gerekiyor. Bu konuda somut adımlar görmek hepimizin biraz olsun kalbini ferahlatacaktır, güven ortamını sağlamlaştıracaktır.

Terör örgütü aynı zamanda bir uyuşturucu şebekesidir yani örgüt gençlerimizi de zehirlemektedir. Şebekenin dağıtılmasıyla birlikte halk bilgilendirilerek ailelerin de çocuklar için daha fazla endişe etmesinin önüne geçileceğinin garantisi verilmelidir. Bizler sadece gazilerimizden sorumlu değiliz, aynı zamanda onların ailelerinden de sorumluyuz.

Güneydoğu Anadolu'da şubelerimiz, temsilciliklerimiz bulunmakta. "Oyuna gelmemeleri için sağduyulu davranmalarını nasıl sağlayabiliriz?" sorusuyla sürekli istişare ediyoruz çünkü onların arabaları yakıldı, evleri tarandı, taşıdığımız şu kalpağı dahi giyemediler ve tehdit edildiler, korkutulmaya çalışıldılar, terörden hem maddi hem manevi anlamda çok zarar gördüler ancak devletimizin gazilere ve yakınlarına uzattığı şefkat elinin de farkındalar. Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisimize gelmeden önce onların da görüşlerini aldık, konuştuk. Onların da en büyük hayalleri ve arzuları pek tabii ki terörsüz Türkiye'de yaşamak. Onlar da bu güvenli ortamın daha da güçlü bir şekilde sağlanmasını istiyor ve bazı provokasyonlara dikkat çekiyorlar. Bunlardan en önemlisi, bazı illerde terör örgütü mensubu olmasa da provokatif amaçlı onları sembolize eden giysileri giyen kişiler sokaklarda dolaşmakta. Halkın herhangi bir infiale gelmemesi için önlemler alınması bu anlamda çok önemlidir. Öte yandan, halka sağlanacak sosyal ve ekonomik kalkınmanın artarak devam etmesi, iş, istihdam sağlanması, güven ortamı içinde yaşanması onların istekleri arasında

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

yer almaktadır.

İkinci önemli kırmızı çizgimiz, PKK terör örgütünün lider kadrosunun toplum hayatına katılmasının engellenmesi, binlerce masum insanı katleden bu kişilerin cezalarını çekmeleridir. Bizler askeriz, vatanın bölünmez bütünlüğü ve bekası için gerekirse şehitlik mertebesine erişmekten asla çekinmeyiz. Aynı zamanda bu millet sadece askeriyle değil, kadınıyla, çocuğuyla, yaşlısıyla kurtuluşu için topyekûn savaş vermiş bir millettir. Kurtuluş Savaşı'nda, Kore Savaşı'nda, Kıbrıs Barış Harekâtı'nda kimlerle savaştığımız belliydi, bizden ne istediklerini biliyorduk, kabul etmedik, cenk ettik ve kazandık. Hâlbuki 15 Temmuz hain kalkışmada kim olduğunu anlayamadığımız bir kaosun içine girdik; eğer gerçek vatansever insanlarımız, askerimiz, polisimiz, yüreği, sağduyusuyla karşı çıkmasaydı şu anda neler yaşıyor olacağımızı hepimiz tahmin ediyoruz. Aynı durum örgüt üyeleri için de geçerli olmalıdır. Net, şeffaf ve görünür şekilde ilerlemelidir.

Devlette devam esastır. Anayasa'mızın değişmez hükümleri devam ettikçe bizler ülkemizde huzur ve refah içinde yaşamaya devam edeceğiz çünkü devletimize olan inancımız, Anayasa'ya olan inancımız da anlam kazanır. Şehitler nurlanmış, gaziler onurlanmış askerdir. Kuruluşunda dahi kanını akıtmaktan çekinmeyen, başta devletimizin banisi Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, silah arkadaşları, Kore'de, Kıbrıs'ta bedenleriyle, kanlarıyla halklarını özgürlüğüne kavuşturan askerlerimiz, Güneydoğu Anadolu'da, sınırda, sınır ötesinde her bir metrekarede kanı bulunan şehitlerimizi ve ebediyete irtihal eden gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz, ruhları şad olsun, hayatta kalan kahraman gazilerimizin de gururu, onuru daim olsun.

Siz çok kıymetli Komisyon üyelerinin ve barışın inşasına hizmet eden tüm görevlilerin tarihe mal olacak bu zorlu yolda başarılarınızın daim olmasını diler, terörsüz Türkiye'nin sözde değil yüreklerde yer bulmasını, devam ve güvenliğin sembolünün sizlerle olmasını temenni ediyoruz. Cumhurbaşkanımızın, siyasi parti liderlerimizin, bakanlarımızın verdiği teminata güvenerek terörsüz Türkiye'nin gerçekleşmesini canıgönülden istiyor ve destekliyoruz.

Saygılar sunuyorum.

Arz ederim.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyorum Sayın

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Yumuk.

Sayın Bakanım, değerli dernek ve vakıf başkanları; çok değerli sunumlarınız dolayısıyla buradaki bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımız adına çok teşekkür ediyorum. Hem katkılarınız hem sürece verdiğiniz destek bu süreç açısından fevkalade önemlidir. Ümit ederim ki -Sayın Yumuk'un son temennileriyle bitirelim- inşallah en kısa süre içerisinde bu iş başarıyla hedefine ulaşır.

Değerli arkadaşlar, sabahtan beri bazı spekülasyonlar yapıldığı için, burada da dile getirildiği için "beyaz Toros"la ilgili bir iki noktanın altını çizmek istiyorum, benim de Meclis binasına gelirken karşılaştığım bir tabloydu.

Şimdi, İçişleri Bakanlığımızın yaptığı açıklama herhâlde hepinizin önündedir. İçişleri Bakanlığımızın yaptığı ilk tahkikatta bu aracı yakan kişinin hurda araçlardaki ÖTV indirimiyle ilgili yasa çıkmadığı için bu meseleden infial hâlinde olduğu ve bundan dolayı aracını yaktığı ifade ediliyor. Ayrıca daha evvel Mersin Adliyesi önünde de başka bir aracını yıllar evvel yakmış, bu şahsın psikolojik bir zorluğu olduğu anlaşılıyor. Nihayetinde devam eden bir tahkikat var, bu tahkikatın devamında detaylı bir şekilde sürdürülmesinden sonra bu işin ne olup olmadığı bütünüyle ortaya çıkacaktır. Şunu söylemek isterim: Barışı konuştuğumuz, Türkiye'de artık terörün tamamen geride kalmasını temenni ettiğimiz, o dönemlere ilişkin hatırladığımız beyaz Torosların sembolize ettiği faili meçhul cinayetlerin de tamamıyla artık Türkiye'nin tarihinde kalmasını dilediğimiz bir sürecin içerisindeyiz. Böylesine sembolik konular üzerinden, bir kısmı bilerek, bir kısmı bilmeyerek spekülasyonlar icat etmek isteyenler olur. Bu vesileyle, hatırlattığınız için çok teşekkür ediyorum. Bu tür münferit olaylara karşı da son derece hassas olmamız ve Türkiye'nin bu konuya ilişkin yaklaşımlarındaki sıhhatli yaklaşımları engelleyecek bu tür davranışlara karşı dikkatli olmamız gerekir.

Çok teşekkür ediyorum Komisyonumuza geldiğiniz için. İnşallah, bu süreç boyunca çeşitli vesilelerle yine sizlerin katkılarına müracaat edeceğiz.

Komisyon toplantımıza on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.29

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu

Tarih: 19/08/2025

Sayfa: 40

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.50

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

----- 0 -----

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Sayın milletvekilleri, Komisyonumuzun 4'üncü Toplantısının Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Turan Taşkın Özer'in söz talebini karşılayacağım.

Buyurun Sayın Özer.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli konuklar, değerli basın emekçisi arkadaşlar; dünyanın dört bir yanında değişimler yapıldığına, değişimlere tanık oluyoruz. Orta Doğu'daki dönüşüm süreci yüz yıllık ezberleri, yapıları ve anlayışları yeni bir gerçeklikle yaratıyor, yaratmakta. Kusursuz bir fırtınanın estiği bu dönemde ülkemizin gündemleri arasında yani ülkemizde bu kadar şey olurken burada bulunma nedenimizin de olması son derece önemlidir ve kıymetlidir. Bu süreç kapsamında millet iradesinin en yüce makamı olan Mecliste kurulan Millî Birlik, Dayanışma ve Demokrasi Komisyonu umarım tarihî bir rol oynayarak Türkiye'yi barışa, kardeşliğe, eşitliğe, hukuk devletine, demokratik bir düzene ve dolayısıyla barışçıl bir yaşama taşır.

Türkiye hem jeopolitik konumu itibarıyla bir kısım tehditlerle hem de içeride çoklu krizlerle karşı karşıyadır. Bölgede büyüyen istikrarsızlık ve şiddet sarmalının Türkiye'ye olası etkilerine karşı güvenliğimizi hep birlikte sağlamamız gerekiyor. Buna ilişkin sunumu da burada, kapalı oturumda hep birlikte aldık. Dış tehditlere karşı güçlü bir şekilde birlikte durmamız ve gelecek yüzyılı kurtarmamızın yolu içeride hukuk devletine dönmek, demokratik bir düzen kurmak ve refahı sağlamaktır. Bu yol bizi içinde bulunduğumuz çoklu krizlerden yani ekonomik, siyasi, toplumsal ve psikolojik krizlerden de kurtaracaktır. Ancak Komisyon sadece silahsızlanma ve/veya dar düzenlemeler üzerinde yoğunlaşırsa beklenen sonucu almak imkânsızdır. Beklenen sonuç nedir? Elbette ki Kürt meselesinin çözümü, silahsızlanma, entegrasyon; öte taraftan Türkiye'deki antidemokratik uygulamaların son bulması ve ülkenin hukuk devleti ilkesine göre yeniden şekillenmesidir.

Çatışmaların son bulması tek başına barışı sağlamaz, bunu defaatle bu Komisyonda hem arkadaşlarımız hem biz dile getirdik. Barış, toplum dâhil

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

edilerek genel bir demokratikleşme, hukuk ve adalet düzeniyle sağlanır. Bu sonucu sağlayacak şey topyekûn bir demokratikleşme zeminini bu Komisyonda birlikte inşa etmektir ki Sayın Başkanım, 27 Temmuz 2025 tarihinde, bir etkinlikte sizin yapmış olduğunuz bir konuşmada da siz "Bu Komisyon aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşmesinin derinleşmesi açısından da önemli bir zemin olacak." cümlesini kurmuşsunuz. O nedenle, bugün gerçekleştirmekte olduğumuz oturum da Komisyon çalışmalarına katkının sağlanması adına çok önemli. Biraz önce şehit, gazi aileleri dinledik, biraz sonra Diyarbakır Annelerini dinleyeceğiz, yarın başka oturumlar da var, dinlemeye devam edeceğiz. Burada herkes birbirini duymalı, yankı odalarından çıkmalıdır.

Değerli vekiller, ne diyoruz? Hukuk devletine dönmek, demokratik bir düzen kurmak. Ancak sadece bu Komisyonda belirtilen bu niyeti, bunun için gösterilen çabayı ne yazık ki ülkenin yönetiminde göremiyoruz. Ülkenin belleğinde tanımı net olan şafak operasyonlarıyla seçilmiş iradeyi gözaltına aldıktan sonra demokrasinin, birliğin, kardeşliğin, barışın konuşulmasını ummak akılla alaydır. Ülkemizde iç barışı sağlayamadan, düşman hukukunu bitirmeden, siyasi hesaplar adına kurulan oyunlardan vazgeçmeden bu Komisyonda dillendirilen dışarıya karşı güçlü Türkiye'yi, iç cephe tahkimatını nasıl inşa edeceğiz ve nasıl koruyacağız? Bu Komisyon ülkemizde demokrasinin tesisi için çalışmıyor mu?

Bugün silahların susması, barışın sağlanması için büyük bir adım olabilir ama salt bu yeterli değil. Bu bilindiği için bu Komisyon kuruldu ama bu amacın hasıl olması için Komisyonun asıl amacını anlamayan, hatta bu Komisyonu dar bir perspektife sıkıştırmak isteyen zihniyeti de elbette değiştirmek gerekir. Bugün, siyasi operasyonlarla ilgili bir çağrımız var ise bu çağrı Komisyonun selametiyle ilgili bir çağrıdır. Yargının içindeki bir avuç çeteyle yürütülen siyasi operasyonları nasıl görmezden geleceğiz? Baskıyla, tehditle alınan iftiraları nasıl doğru kabul edeceğiz? Tutuksuz yargılama bir ilkeyken, tutuklama en son çareyken bu ilkeye ilişkin... İşte, haberlerde çıkıyor, izliyoruz, duyuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Tamamlayın lütfen.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Milyonlarca dolar karşılığı satılık olmuşken bu ilke biz buna nasıl sessiz kalacağız? Masumiyet karinesini hiçe sayarak nasıl seçilmişler, bürokratlar, yol arkadaşlarımız suçlu ilan edilebilir?

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Bakın, Adalet Komisyonu Başkanımız burada, önceki Adalet Bakanımız burada, siz buradasınız, hukukçu milletvekillerimiz burada. Elimde dün gerçekleştirilen tutuklamalara ilişkin sevk yazısı var. Değerli milletvekilleri, bakınız, sevk yazısında Beyoğlu Belediye Başkanımız adına yazılan yazının aynısı "copy paste" yapılarak -gösterebilirim isteyen vekilimize- diğer tutuklamalar gerçekleşmiş. Şimdi, dikkatimizi çeken bir husus var, bunu burada söylemek zorundayım Sayın Başkan: Recep Cebeci diye bir arkadaşımız var, bu arkadaşımız Ekrem İmamoğlu'nun yirmi yıllık şoförü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Tamamlayın lütfen.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Bakın şoför. Şunu söylüyor sevk yazısında: "Şirket kurduğu, var olan şirketiyle Büyükşehirden, iştiraklerden usulsüz iş ve ihaleler aldığı, teklif veren diğer şüphelilerle birlikte hareket ettiği, adrese teslim ihalelerle muvazaalı teklif vermek suretiyle kendisinin ve diğer şüphelilerin ihaleleri kazanarak haksız kazanç elde etmesine yol açtığı..." gibi bir "copy paste" gerekçeyle tutuklandı ya, dün tutuklandı. Çocuğu var, eşi var, tutuklandı; şoför. Diyorlar ki: "Bugün buraya götüreceksin Başkan, yarın buraya götüreceksin." Şoförü bu gerekçeyle tutukladılar. Sosyal medyada yazı yazan gençleri "copy paste" gerekçelerle tutukladılar. Bizim burada bunu dile getirmemiz lazım Sayın Başkan. Yalan haberler üzerinden gerçekleştirilen itibar suikastlarına biz nasıl itibar edeceğiz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Tamamlayın, tamamlayın artık.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Bitiyor Sayın Başkan, birkaç cümle.

Böyle bir ortamda Türkiye'nin yeniden demokratik ve hukuk devleti olma hedefini nasıl konuşacağız? Kaba bir tabirle, yargı eliyle herkesin birbirine operasyon çektiği, yargı eliyle siyasetin dizayn edildiği bir ülkede barışı, kardeşliği, adaleti beklemek sadece bir temenni olabilir. Bakınız, elbette ki kendi gündemimizi Komisyon gündemi yapmaya çalışmıyoruz, gündemin ta kendisi budur diyoruz burada; ta kendisidir. Tabii ki "barış" diyeceğiz, "Terör son bulsun." diyeceğiz, "Eşit bir yaşam." diyeceğiz, her türlü ayrımcılığı reddedeceğiz ama bunların yanında, işte, biraz önce size gösterdim, yüzlercesini gösterebilirim bu arada. Adaletsizliğin, hukuksuzluğun karşısında duracağız, bunları da burada söyleyeceğiz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu

Tarih: 19/08/2025

Sayfa: 43

Teşekkür ediyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.58

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.04

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

----- 0 -----

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun 4'üncü Toplantısının Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Bu bölümde Diyarbakır Annelerini temsilen Komisyonumuzda bulunan Sayın Bedriye Uslu, Sayın Süleyman Aydın ve Sayın Ayşegül Biçer'i dinleyeceğiz.

Hoş geldiniz Komisyonumuza, tekrar sizleri burada ağırlamaktan memnuniyet duyuyoruz.

Toplam konuşma süreniz otuz dakikadır.

Şimdi ilk sözü Sayın Bedriye Uslu'ya veriyorum.

Buyurun Sayın Uslu.

BEDRİYE USLU - Ben Diyarbakır Annelerinden Bedriye Uslu. Mahmut Uslu'nun annesiyim.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'dan Allah razı olsun, Sayın Devlet Bahçeli'den Allah razı olsun, Sayın Numan Kurtulmuş'tan Allah razı olsun. Bizi de buraya davet ettiniz Allah razı olsun. Allah hiçbir zaman devleti bizim başımızdan eksik etmesin, hiçbir şey memleketimize, vatanımıza gelmesin. Hiçbir ana yüreği acımasın, ağlamasın hiçbir ana. Şehit annelerini de minnettar olarak kalbimle selamlıyorum. Tüm değerli başkanlarımdan, milletvekillerimizden, hepinizden Allah razı olsun; hepinize selam olsun.

Ben oğlum için geldim. Ümidimiz Allah'ımız, sonra devletimiz. Çocuklarımız kayıptır, ümidimiz Allah'tan, çocuklar geri dönsünler. Bu Türk Bayrağı hepimize yeterlidir. Gelsinler, eve geri dönsünler, bayrağın altında

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

hepimize yer var.

Allah razı olsun.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyoruz. Hoş geldiniz.

Sayın Süleyman Aydın, buyurun, söz sizde.

SÜLEYMAN AYDIN - Çok Değerli Başkanım ve sayın vekillerimiz; ben Süleyman Aydın. Ben de evlat nöbeti tutan babayım.

Benim evladım Özhan Aydın, maalesef 15 yaşındayken kandırılıyor ve evladım şu an yaklaşık on yıldır terör örgütü PKK'nın elindedir. Kırk yıldır ülkemizin başına bela olan bir terör örgütü vardır yani 15 yaşındaki evlatlarımızın şu an öğrenci olmaları lazımdı, şu an evladımızın okuması lazımdı ama maalesef benim oğlum şu an terör örgütü PKK'nın elindedir. On yıldır bu evladım ölmüş mü, kalmış mı bilmiyorum yani evlat acısı çok zordur. Allah hiç kimsenin evine düşürmesin yani biz evlatlarımızı istiyoruz. Yaklaşık altı yıldan fazladır biz evlatlarımızı isterken bir kesim bize destek verdi ve bazı kesimler maalesef bizi görmezlikten geldiler. Hâlbuki biz evlatlarımızı istiyoruz yani konu evlatlarımız olmamış olsaydı... Yaklaşık yedinci yıla giriyoruz, pandemi demedik, yağmur demedik, kar demedik, kış demedik hatta hastalandık ama yine de evlat mücadelemize devam ettik. Ben evladımı isterken Lice kırsalına kadar gittim, terör örgütü PKK "Evladın burada, vermiyoruz." dedi. Yani böyle bir şey var mı ya, evladım ellerinde ama "Vermiyoruz." dediler. On yıldır ben evladım ölmüş mü, kalmış mı bilmiyorum. Bu ülke hepimizin ülkesidir. Terör örgütü PKK'nın silah yakması hepimiz için büyük bir umut oldu yani terör örgütü PKK'nın silah bırakması evlatlarımızın geri dönmesi demektir. Biz evlatlarımızı istiyoruz, biz evlatlarımızı terör örgütü PKK'ya büyütmedik; evlatlarımızı versinler. Yani bu terörsüz Türkiye'yi başlatan başta Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Devlet Bahçeli'ye ve siz değerli milletvekillerimize çok çok teşekkür ediyoruz. Yani bizim umudumuz şu an sizsiniz, sizden rica ediyoruz Diyarbakır Annelerini evlatlarına kavuşturun. 300-400'den fazla anne ve baba olarak biz hepimiz terör mağduruyuz, biz evlatlarımızı istiyoruz. Bir baba olarak buradan hepimize sesleniyorum: Sizin evlatlarınız bir saat gelmese ne yaparsınız? Ben bundan eminim ki kıyameti koparırsınız ama ben on yıldır evladımın ayırımı, hiçbir zaman evladımın görüşemedik. Eylem yaptığımız için, evladımı istediğim için zaman zaman evladımın ölümünü paylaşıyorlar, silah zoruyla evladımı

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

konuşturuyorlar; evladım diyor ki: "Ben anne-babamı istemiyorum." Hangi evlat anne-babasını istemez? Zaman zaman terör örgütü PKK evladımın paylaşımını yapıyor "Özhan Aydın 2017'de ölmüş." diyorlar. O zaman cenazemi verin bana. Ben Kürt değil miyim? Ben de Kürt'üm. "Kürt için mücadele ediyoruz." diyorsunuz, Kürtlere karşı cephe alıyorsunuz. Bir Kürt baba olarak evladımın cenazesini verin, en azından bir mezarı olsun. Şu an burada eşimin olması lazımdı ama maalesef evladım terör örgütüne gittiğinden beri şu an kendisi ilaç tedavisi görüyor, hastadır; eşim de şu an yarım bir insan olmuş. Yani ne hakları var bu zulmü bize yaşıyorlar? Biz burada evlatlarımızı istiyoruz yani Allah razı olsun, bu mücadelede Sayın Cumhurbaşkanımız -gerçekten kendisine çok çok teşekkür ediyoruz- 62 evladımızı kurtardılar. Sizden de ricamız, yarın öbür gün teslimler olduğu zaman önceliği bizim evlatlarımıza verin, evlatlarımız gelsinler. Bir komisyon kurulsun bu evlatlarımız için de ceza yemesinler. Gelsinler, biz evlatlarımızı istiyoruz burada yani başka bir şey istemiyoruz. Evlat acısı çok zordur. Yani bugün Diyarbakır'dan ta buraya kadar gelmişiz, evlatlarımızı istiyoruz. Siz değerli vekillerimizden, başkanlarımızdan rica ediyoruz. Siz Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmişsiniz, siz milleti temsil ediyorsunuz yani bizim acımız sizin de acınızdır. Bize sahip çıkın, sizden rica ediyoruz. Evlatlarımız için ne gerekiyorsa yapmanızı rica ediyorum.

Hepinize çok çok teşekkür ediyorum. Allah hepinizden şimdiden razı olsun diyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Aydın.

Şimdi söz sırası Sayın Ayşegül Biçer'de.

Buyurun Sayın Biçer.

AYŞEGÜL BİÇER - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli Komisyon üyeleri; biz Diyarbakır Anneleri olarak iki bin yüz yetmiş sekiz gündür nöbetteyiz. Nöbette oturan aile sayımız 384. Tek bir kurşun sıkmadan anne yüreğiyle yaptığımız mücadele ve kolluk kuvvetlerimizin vermiş olduğu çaba sayesinde 62 ailemiz evladına kavuşmuştur. Öncelikle, bu topraklar için canını feda eden tüm şehitlerimizi rahmetle anıyor, başta şehit anneleri olmak üzere evladını vatan uğruna toprağa vermiş tüm annelerimizin ellerinden öpüyorum. Onların acısı evlat nöbetindeki annelerin acısıyla aynı yerden, yüreğinden, en derininden gelir. Bizim acımız ortaktır, gözyaşımız birdir.

Ben Ayşegül Biçer, Diyarbakır'da evlat nöbetinde yer alan annelerden

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

birisiyim. Oğlum Mustafa 16 yaşındayken elimden alındı. Bir sabah uyandık evladım yoktu. O gidiş hayatımızın en büyük kırılma noktası oldu. O günden sonra tek bir hedefim oldu, evladıma kavuşmak. Bunun için iki yıl boyunca Diyarbakır'da HDP İl Başkanlığı önünde kurulan evlat nöbetinde oturdum. Soğukta, yağmurda, sıcakta; gün oldu aç kaldık, gün oldu uykusuz kaldık, gün oldu umudumuzu kaybetmedik. Çok şükür Allah dualarımızı kabul etti, oğlum Mustafa güvenlik güçlerimize teslim oldu ve evimize döndü. Bu hem bana hem diğer nöbet tutan annelere umut oldu ama şunu bilin ki ben evladıma kavuştum diye çadırdan kalkmadım çünkü hâlâ yüzlerce anne evladının yolunu gözlüyor. Bizim hikâyemiz sadece bireysel bir acı değil bu ülkenin ortak yarasıdır. Bir annenin yüreğinde ne zaman bir evlat acısı varsa o acı hepimizin acısıdır. Bu süreçte atılacak ilk adım bellidir; evlat nöbetinde bulunan ailelerin yıllardır dinmeyen acısının sona ermesi, evlatlarının geri dönmesi ya da akıbetleri hakkında net bilgi verilmesidir. Silah bırakmak yetmez, zorla ya da kandırılarak götürülen masum gençlerin ailelerine dönmesine de izin verilmelidir. Bu gençler arasında engelli, hasta, yaralı, zayıf, kadın ve küçük yaşta olanlar var. Yani biz terör örgütünden sadece silah bırakmasını değil aynı zamanda insani dönüş yapmasını bekliyoruz. Eğer samimiyet varsa bu Kürt annelerinin kandırılarak götürülen evlatları geri gönderilmeli çünkü anneler bekliyor, ocaklar yanıyor, gözler yollarda. Buradan siz kıymetli Komisyon üyelerine de özel bir davetim var, lütfen Diyarbakır'a gelin, bizim çadırımıza oturun, bizimle bir bardak çay için ve oradaki annelerin gözlerine bakın, o gözler size her şeyi anlatacak. Kâğıtlardan, raporlardan öğrenemeyeceğiniz şeyleri orada göreceksiniz. Çözüm süreci masa başında imzalarla değil acının yaşandığı yerde halkın yanında güçlenir. Biz o acının tam ortasındayız. Gelin, bizi yerinde görün, orada konuşalım, orada tartışalım. Bizim sözümüz doğrudan yüreğimizden gelir. Ben evladına kavuşmuş bir anne olarak söylüyorum, her çocuk dönsün, her anne evladına kavuşsun çünkü hiçbir anne kendi çocuğunu toprağa vermek ya da dağlarda aramak zorunda değil. Bugün buradan tüm vicdan sahiplerine sesleniyorum: Evlatlarımızı geri verin, onları siyasetin, ideolojilerin, silahların malzemesi yapmayın. Bizim evlatlarımız bu ülkenin geleceğidir. Onların yeri annelerinin yanındır. Allah bu topraklarda hiçbir zaman hiçbir anneyi evlatsız, hiçbir evladı annesiz bırakmasın. Bizim evlatlarımız hayallerine kavuşsun istiyoruz; hâkim, savcı, doktor, imam gibi hayallerine kavuşsun istiyoruz. Siz

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

değerli Komisyon üyelerimizden ricamızdır, öncelik Diyarbakır Annelerinin olsun, yedi yıldır orada mücadele eden kahraman annelerimizin evlatları öncelikli olsun istiyoruz.

Tabii ki buradan da terörsüz Türkiye sürecini başlatan başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'ye, iki bin yüz yetmiş sekiz gündür arkamızda duran İçişleri Bakanı Sayın Ali Yerlikaya ve bünyesinde görev yapan Bakan Müşaviri Hatice Hanım'a, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı olmak üzere bizimle emek sarf eden tüm kolluk kuvvetlerimize, bizi çadırda yalnız bırakmayıp yanımıza ziyarete gelen tüm destekçilere Diyarbakır Anneleri ve babaları adına çok çok teşekkür ediyor, Başkanımıza ve burada bulunan tüm heyete ayrı ayrı teşekkür edip arz ediyorum.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, gündemimizde yer alan konular böylece tamamlanmıştır.

Komisyonumuz yarın saat 14.00'te yine bu salonda 5'inci Toplantısını yapacaktır. Bu toplantının 1'inci bölümünde Cumartesi Anneleri ve Barış Annelerini; 2'nci bölümünde ise İnsan Hakları Derneğini (İHD); İnsan Hakları ve Mazlumlara İçin Dayanışma Derneğini (MAZLUMDER); Tahir Elçi İnsan Hakları Vakfını ve İnsan Hak ve Hürriyetleri ve İnsani Yardım Vakfını (İHH) dinleyeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.16